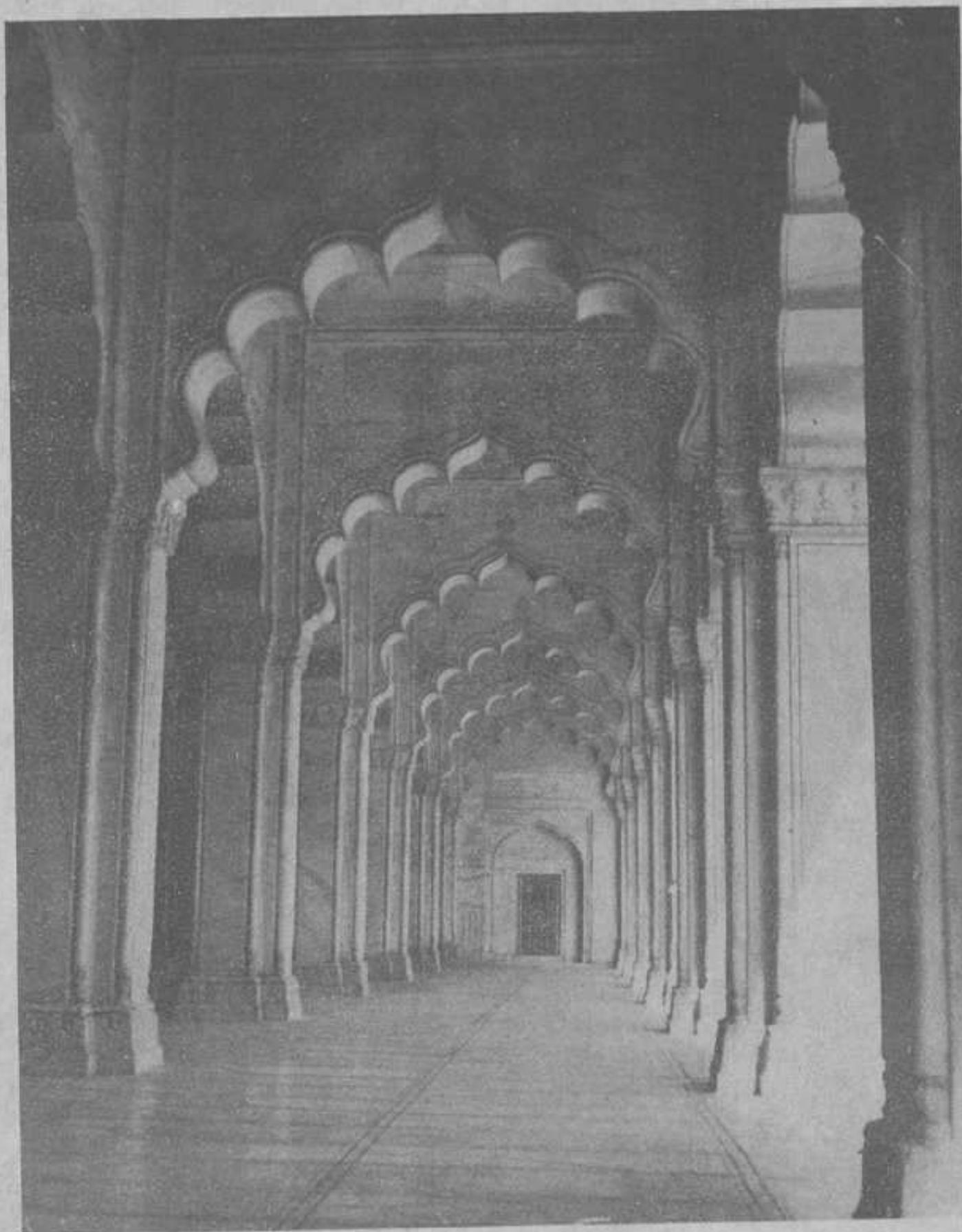

చందులు

వె 1973

Photo by: B. BHANSALI

ప్రముఖ చుండండు!

శ్రీ కి.వి.యస్ట. ఆండ్రాధ్

ధనమా? దైవమా?

చిత్రాను
లి.యస్ట.రావు B.A.(III) సి.వి.యస్ట.రాజు

VIJAYA

ఆంగ్ల. రిచర్డ్
భిడ్జె జియల్స్
క్లిఫాం. హింద్రింజ్
ప్రైమక. న్యూట్రిట్స్

ఛైరీక్ సరదాకి చికెల్టు

చమ్మను పూర్తి చేయండి,
బహుమానములను
గెలుచుకోండి

ఆది ఎంశా శేరిక ! ఎంలో సరదా ! మైన డావ్యూమెన్
సెంండ్రస్ క్రిమ్ ప్రెశర్స్ కంపంది. అలా చేస్తే,
చొవ్వగాని కమ్మాస్ అయిన కొమ్ము వస్తుంది.
ఫూరిచేసిన తొమ్మును, రికెల్ట్ 12 పున్న ప్రోఫెషనల్ క్ల్
ట్ కొమ్మును, క్రీంచెన్న చూబసులో ఉరచేసి,
ఇంగ్లీషులో యి ఎద్దులు లూసి, మెంగసే సంచంది:

Chiclets Product Officer CTL

Post Box 9116, Bombay 25

ఎన్ఱిశ్ 16 చికెల్టు చికెల్టు పాగ్ నుండి అట్టుక.

చికెల్టు—చేచుకతోపుంచే చూయింగ్ గమ్ విటమిన్స్ ఎ & డి మరియు కేల్వియమ్ కుపి

మొతలి 100 ఎంట్రీలు (ప్రెట్ భాఫల్ 10)

ప్రో లాంటి 4 రాముక్కు లేక 'పెరక్ 100' అస్త్ర వివిధ
స్టోంపులు కంపి చంపండితుంది.

రికెల్టు యచ్చును అను చుఫుర్ మైన రసముల
యచ్చులో ఉధ్యున్నాయి: పెప్పర్ మింట్, అండ్, బూబి-ప్రూటి, బెమ్బెన్, ప్రైసాచిర్ పురియు
చాకొరెచ్.

(చికెల్టు మీ పేరు, ఎద్దులు ఇంగ్లీషులో కూడా ఉంది)

సా పేరు.....

ఎప్రసు.....

.....

సాడ 4 రాముక్కు లేక 'పెరక్ 100' అస్త్ర వివిధ
స్టోంపులు కంపి శాఖలు (ఏపి రాబార్ లీట్జు పెట్టండి).

శ్రీసత్యానారాయణ విద్యార్థి

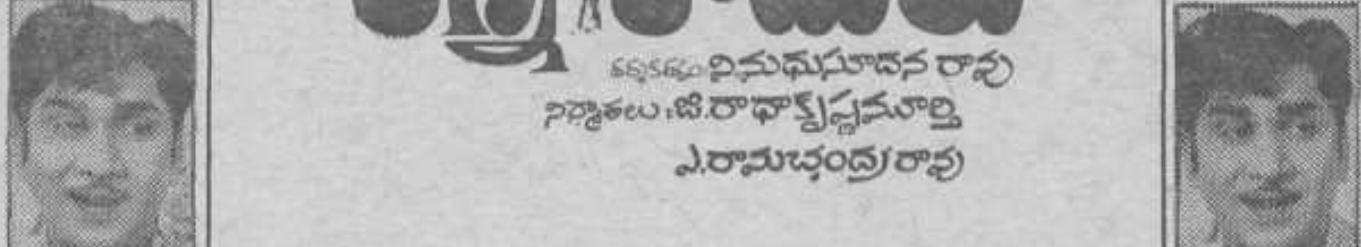
షట్టి కాండుకులు

శ్రీకమలీ నర్సరావుంపి.చందులేఖరరెడ్డి, ఎం.
భారతాలుగుమ్మడి వీరయ్య, రామాన్నికాణ్ణరావు

తార్కారావు

Kalamandir

కన్నికాండుకు

ఇశ్వరారె ప్రాణక్షుట్
అంగులు నీముచువువన రావు
కళ్ళశబ్ది. జి. రాఘవ్ స్టోర్
ఎ. రామచంద్ర రావు

సినిమా సంస్థలు

VeeKony

KalaMamoli

చందుల్వాహ

నంస్తాపకుడు : నాగిరెడ్డి

నంచాలకుడు : 'చక్రపాటి'

ఈ సంచికలోని బేతాళ కథ [“ నిద్ర పొయిన రాక్షసుడు ”] లో చాలా నిజం ఉన్నది. ప్రజలు జీవతంలో తమ శక్తి మించిన శక్తులపై ఎప్పుడూ ఆసలు పెట్టుకుండారు, అధార పదుతారు; వాటిని చూసి భయపడతారు కూడా. ప్రాచీనకాలంలో దేవతలూ, తరవాత రాజులూ, ఏరులూ ప్రజలకు అవసరం అయారు. ఒక్క క్రూప్రమ్మ దు ఏరే ప్రజలను పీడించటం కూడా జరిగింది.

“ కీలుగు ద్రం ” ఈ సంచికతే ముగిసింది.

సంవత్సరి 52 మే '73 సంచిక 5

శాఖీరేవంశీ

తృణ దపి లఘు స్తులః,
తూలా దపి చ యాచకః,
వాయువా కిం ననీతో సౌ ?
త మయం యాచయే దితి !

1

[గద్దిశాచ కంటె దూడి తెలిక. దూడి కంటె కూడా యాచకుడు తెలిక. అయితే గారి యాచకుళ్ళు ఎందుకు ఎగరగట్టము? తనను కూడా యాచిస్తాడని!]

బాలసథిత్వం, మకారణ హస్యం,
శ్రీమ వివాద, మసజ్జనసేవా,
గార్ద్రభయాన, మసంస్కృతవాటి,
షట్టు నరో లఘుతా ముపయాతి.

2

[పిల్లలతో స్నేహమూ, కారణం లెని పరాచకమూ, స్త్రీలతో తగఫులాటా, చెద్దవాడికి సేవా, గారిద నవారి, వంస్కారం లెని మాటా—ఈ అరూ చులకైనవి.]

కిం పొరుషం రష్టతి యో న వార్తాన?
కిం వా ధనం నార్థిజనాయ యత్ప్యాత?
సౌ కిం ప్రియా యో న హతానుబ్ద్ధా?
కిం జీవితం సౌధువిరోధి యద్వై?

3

[అమ్రులష్ఠ రక్షించనిది ఏమి పొరుషం? అడగిన వారికి ఒచ్చునిది ఏమి ఈనం?, హతంతో కూడనిది ఏమి చని? మంచివారితో విరోధించేది ఏమి ప్రతుకు?]

కుసుమాయుధుడి పెళ్ళి

చందిపురం అనే నగరంలో దేవస్వామి అనే బ్రాహ్మణుడు ఒకడు ఉండేవాడు. అయినకు కమలలోచన అనే కూతురు ఉండేది. అమె చాలా చక్కనిది. దేవ స్వామికి కుసుమాయుధుడు అనే శిష్యుడు ఒకడు ఉండేవాడు. కుసుమాయుధుడూ, కమలలోచనా ఒకరి నెకరు రహస్యంగా ప్రేమించుకున్నారు.

ఇలా ఉండగా దేవస్వామి తన కుమార్త వివాహం తలపెట్టి, అమెకు మరొక వరుణ్ణి నిశ్చయించాడు. అ సంగతి తెలియగానే కమలలోచన తన ప్రేయుడైన కుసుమా యుధుడికి ఇలా కబురు పంపింది :

“నన్ను మా తండ్రి మరొకరికి ఇచ్చి పెళ్ళిచేయ నిశ్చయించాడు. సువే నాకు ఏనాడే నిర్ణయమైన భర్తపు గనక, ఏవిధంగా నైనా నన్ను మా ఇంటి నుంచి కమలలోచన సమయస్వార్థి గలది. అమె వాడితో, “ఆ మాట ముందే చెప్పావు ఎత్తుకుపాయే మార్గం ఆలోచించు.”

ఈ వార్త అందగానే కుసుమాయుధుడు అమెను ఘలాని పంకేత ప్రశ్నానికి రమ్మని కబురు చేసి, ఆ స్థలంలో తన సేవకుణ్ణి గుర్రంతో సహ ఏర్పాటు చేశాడు.

కమలలోచన అక్కడికి వచ్చి, ఆ గుర్రాన్ని ఎక్కింది. తాని కుసుమా యుధుడి సేవకుడు గుర్రాన్ని కుసుమా యుధుడి వద్దకు తీసుకుపొక మరొక మార్గాన నడిపించాడు. తెల్లవారుతూండగా వాళ్ళ మరేడో నగరాన్ని చేరారు.

“నీ యజమాని ఎక్కడ?..” అని కమలలోచన సేవకుణ్ణి అడిగింది.

“నా యజమాని ఇంకెక్కడున్నాడు? అతనితో నీ కేంపని? మనిద్దరమూ పెళ్ళి చేసుకుండాం,” అన్నాడు సేవకుడు.

కమలలోచన సమయస్వార్థి గలది. అమె వాడితో, “ఆ మాట ముందే చెప్పావు కావేం? ఆలస్యం దేనికి? వెంటనే వెళ్ళి.

పెళ్ళికి కావలిసెన సంబారాలన్నీ తను
కురా!" అన్నది.

ఆ మాట నమ్మి ఆ దుర్గార్థుడు కమల
లోచనసు గుర్రంతే సహి ఒక ఉద్యానంలో
ఉంచి, పెళ్ళి సంబారాలు తీసుకు రావ
టానికి నగరంలోకి వెళ్ళాడు.

వాడు పెళ్ళిపొగానే కమల లోచను
గుర్రంమీద ఎక్కి. ఒక వృద్ధుడైస మాలా
కారుడి ఇంటికి వెళ్ళి, అతనితో తన సంగతి
అంతా చెప్పుకున్నది. ఆ వృద్ధుడు ఆమె
కథ ఏని, తన ఇంట ఉండనిచ్చాడు.

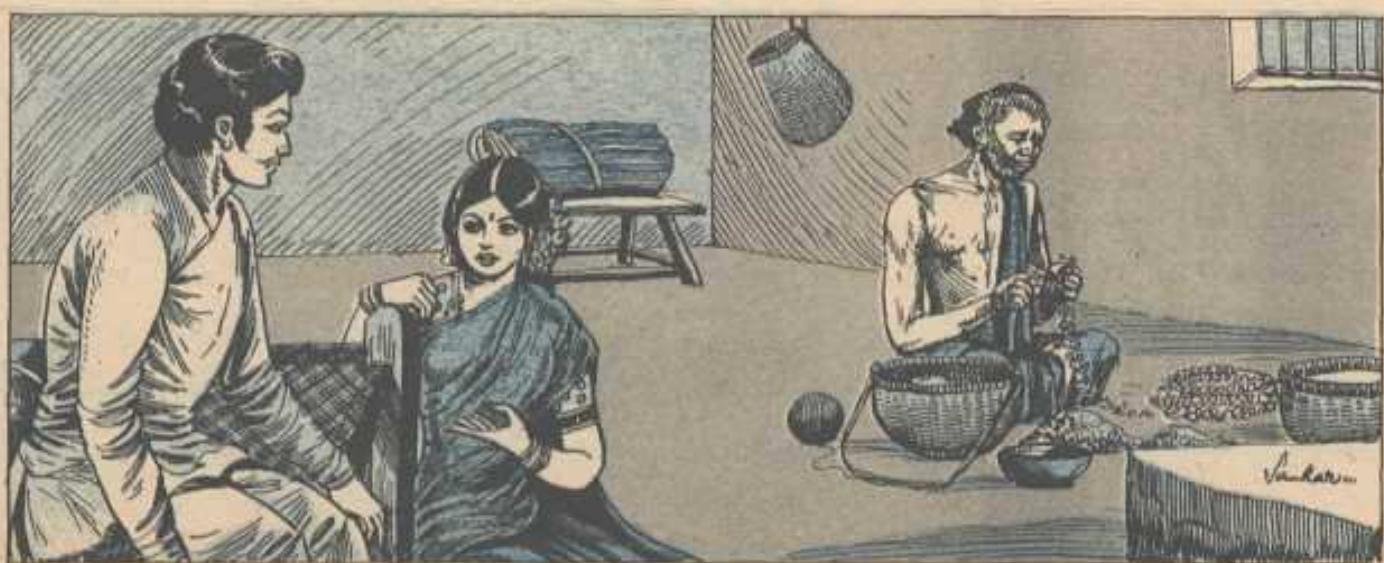
ఈ లోపల, పెళ్ళి సంబారాల కోసం
పెళ్ళిన సేవకుడు తిరిగివచ్చి, ఉద్యానంలో
కమలలోచన లేకపోయే సరిక, మోసం
జరిగిందని గ్రహించి, తన యజమాని దగ్గి
రికి తిరిగి పెళ్ళి, "అయ్యా, తమరు ఎంత
అమాయకులు! అడవాళ్ళ మాయ తెలును
కోలెక పోయారు. నన్ను మనుషు లెవరో
చూశారు. కొండరు నన్ను పట్టుకున్నారు,
మిగిలినవాళ్ళు గుర్రాన్ని కాటేశారు. ఎలాగో
ప్రాణాలతో వచ్చాను," అని చెప్పాడు.

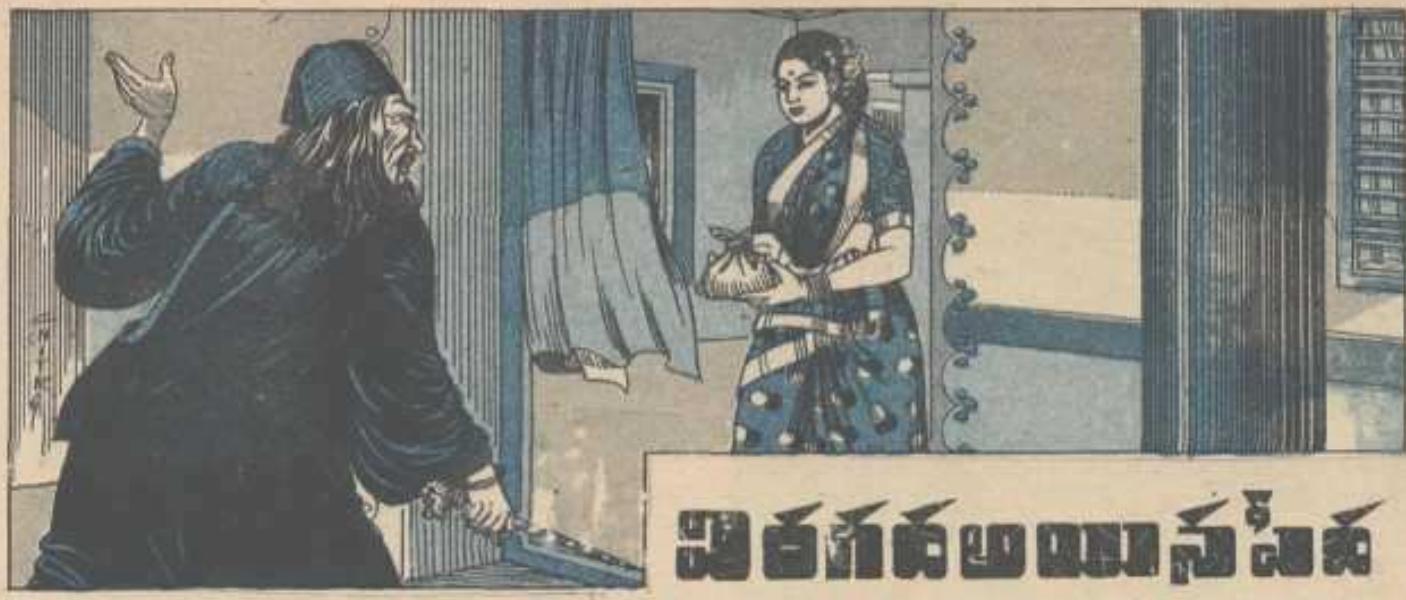
అదంతా నిజమే కాబేలువని కునుమా
యుధుడు అనుకున్నాడు.

తరవాత కోద్దిరోజులకు కునుమాయుధుడి
తండ్రి కునుమాయుధుడికి ఒక పిల్లను
నిశ్చయించాడు. పెళ్ళివారు తరలిపోతూ,
కమలలోచన ఉండున నగరంలో. ఉద్యాన
వనంలోనే మజలీచేశారు.

ఆ సమయంలో కమలలోచన అతన్న
చూసి, పెళ్ళి, తనకు ఆశ్రయ మిచ్చిన
మాలాకారుడితో తాను చూసినది చెప్పింది.
ఆ వృద్ధుడు పెళ్ళి కునుమాయుధుడ్ని
కలుసుకుని, అతన్న తన ఇంటికి తెచ్చాడు.

కునుమాయుధుడు కమల లోచన ను
చూసి, జరిగిన సంగతి అంతా తెలుసుకుని,
అప్పటి కప్పుడే ఆమెను పెళ్ళాడాడు.
తరవాత కునుమాయుధుడు తన సేవకుణ్ణి
శక్షించి, తన తండ్రి కుదిర్చిన కన్యము
కూడా వివాహం చేసుకున్నాడు. ఎందుచేత
నంటే, ఆమెను వివాహం చేసుకొనుటానికి
బయలుదేరక పోత అతనికి కమలలోచన
తిరిగి డ్రిక ఉండేదిశాదు.

ఇర్వన్ యాన్ షిఫ్ట్

ఒక ఊల్లో దాదాపు అందరూ మూడులే. అలాట ఊక్కోకి ఒక రోజు ఉదయం ఒక మరుగుజ్జువాడు అడుగు పెట్టి, మధ్యాన్నం దాటిన దాకా డూరంతా తిరిగి, ఒక పాదు పెట్టిన ఇల్లు చూసి, ఆ ఇంటి ముందున్న అరుగు మీద కూర్చున్నాడు.

వాడికి ఎదురుగా ఒక ఖరీదైన ఇల్లు ఉన్నది. ఆ ఇంటి ముందుకు ఒక ఘకీరు వాడు పచ్చి నిలబడ్డాడు. వాడు మోకాళ్లు దిగే నల్లని ఆంగి ధరించాడు. వాడి నెత్తిన ఒక కుచ్చుటోపీ ఉన్నది వాడికి చిల్ల గడ్డమూ, చేతిలో పెత్తము ఉన్నాయి. బెత్తం పట్టుకునే చేట సింహంతల గల పడి ఉన్నది.

ఆ ఘకీరు ఖరీదైన ఇంటి గపప మీద బెత్తంతో ఒక్క చరుపు చరిచి, “ముందు ముప్పి పెట్టవే, ముదనప్పపు దానా!” అని కేక పెట్టాడు.

పురుషులం ఆ ఇంటి ఇల్లాలు గజ గజ పణుకుతూ పచ్చి, ఆ ఘకీరు అదిగినది మూటగట్టి జచ్చింది. ఘకీరు ఆ మూట తీనుకుని చకచక వెళ్లిపోయాడు.

ఇది కళ్చారా చూస్తున్న మరుగుజ్జుకు అశ్వర్యం వేసింది. ఆ ఇల్లాలు ఘకీరును చూసి ఎందుకు అంత భయపడింది? అంత అమర్యాదగా ముప్పి అడిగితే ఎవరన్నా ముప్పి వేస్తారా?

ఈ సందేహం తీర్చుకునేటందుకని మరుగుజ్జువాడు, ఎదులీంటి ఇల్లాలు లోపలికి పొయి తలుపు మూసేలోపల ఆమె దగ్గిరికి వెళ్లి, “అమ్మా, ఆ ఘకీరును తీటి పంపక ముప్పి ఎందుకు పెట్టావు? వాడికి అంత పాగరేం?” అని అడిగాడు.

ఆ ఇల్లాలు మరుగుజ్జు కేసి ఊసదింపుగా చూసి, “నికు తెలియదా ఏం?” అంటూ లోపలికి పొటోయింది.

"నిజంగా నాకు తెలియదు, తల్లి! ఈ రోజే ఈ కూరు వచ్చాను," అన్నాడు మరుగుజ్జు.

ఆమె మరుగుజ్జు కేసి తాపీగా చూసి, వాళ్ళి తాను ఎన్నడూ చూసి ఉండలేదన్నది రూఢి చేసుకుని. "ఏం చెప్పమంటావు, నాయనా? ఈ ఘకీరువెధవ మాకు పీడలా దాపరించాడు. ఏడు ఎక్కుడి మంచి వచ్చాడే ఎవరికి తలియదు. వాడి చెతిలో ముష్టి బెత్తం చూశావుగా? దానితో ఏ గడపమీద కొట్టితే ఆ ఇంటి వాళ్ళు వాడు కోరిన ముష్టి వేసితీరాలి! అదెం చిత్రమో. ఆ బెత్తం దెబ్బ ఏనపడగానే మనను ఏదో! మాయ అవరించినటవుతుంది. మన సృంఖ మనకు

ఉండదు. వాడు రోహిం ఏదే ఒక ఇంటి నుంచి తనకు శాపలిసినది. తీసుకుని, ఊరి చివర ఉన్న మామిడి తోప్పలోకి పొతాడు. వాడు ఉండేది అక్కడే," అని జాథతో చెప్పింది.

మరుగుజ్జువాడు ఇది విని ఆశ్చర్యపోతూ, "అయితే వాడు రోహిం ఇలా ముష్టి ఎత్తు కునే బదులు ఏకంగా ఏ ధనకుడినే మాయకు గురిచేసి, శాపలిసిన డబ్బు పుచ్చుకుని, సుఖంగా కాలక్షైపం చెయ్య వచ్చగా?" అన్నాడు.

"అది ముష్టి బెత్తమని చెప్పాను గద? తింటికి ముష్టిత్తి సంతవరకే దాని ప్రభావం. డబ్బు అదిగితే దాని ప్రభావం ఉండదు," అన్నది ఆ జల్లాలు.

"ఊళ్ళో ఎవరూ ఆ బెత్తం లాగేసుకోవ టానికి ప్రయత్నించ లేదూ?" అని మరు గుజ్జు అడిగాడు.

ఆమె భయంగా, "అమ్మా, అంత ధైర్యం ఎవరికున్నది? అదిగాక ఆ ఘకీరు దాన్ని చాలాజాగ్రత్తగా కాపాడు కుంటాడు," అన్నది.

"ఆ ముష్టి బెత్తాన్ని నేను సంపాదిస్తాను," అన్నాడు మరుగుజ్జు.

"ఈ మాట నాకు చెప్పి ఏంలాభం? సాయంకాలం కాలక్షైపానికి రామాలయంలో నలుగురూ కూడుతారు, వాళ్ళకు చెప్పి," అని ఆ జల్లాలు తలుపు వేసుకున్నది.

ఆ సాయంకాలం మరుగుజ్ఞవాడు రామాలయం పద్ధత నలుగురినీ కలుషుకుని తానుతలపెట్టిన పని గురించి చెప్పి, “మీ సహకారం ఉంటే నేను ఈ పని చెయ్యగలను,” అన్నాడు.

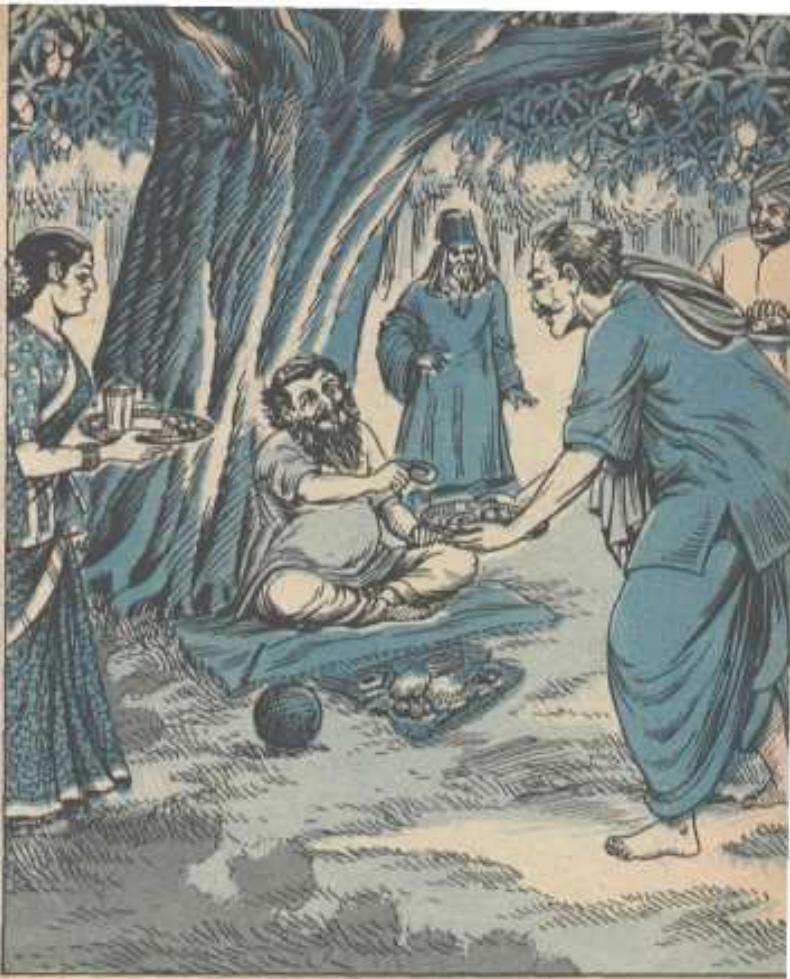
కొందరు మరుగుజ్ఞవాడి మాటలు ఖాతరు చెయ్యలేదు. కొద్ది మంది మాటుకు, “నీకు కావలిసిన సహాయం ఏమిటి?” అని మరుగుజ్ఞను అడిగారు.

మరుగుజ్ఞవాళ్ళకు చెప్పవలిసినది ఒక ఉక్క రెండు సార్లు విడమర్చి చెప్పి. పాడు పదిన కొంపకు వెళ్ళిపోయాడు.

మర్మాదు ఉదయం మామిడి తోపులో ఘకిరు నిద్రలేచే సరికి, కాస్తదూరంలో మరుగుజ్ఞ నిద్రపోతూ కనిపించాడు. ఘకిరు ఆ మరుగుజ్ఞను పట్టించుకోక, తలకింద ఉన్న బెత్తాన్ని తీసుకుని, ఉంరివైపు వెళ్ళిపోయాడు.

ఘకిరు తనకు కావలిసినది తెచ్చుకుని చెట్టు కింద కూర్చునే సరికి అపరాహ్నమయింది. వాడు మరుగుజ్ఞ కేసి చూస్తే మరుగుజ్ఞ చెట్టుకు చేరగిలబడి కూర్చుని కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు. వాడికి ఎదురు కుండా ఒక కుండ బోర్లించి ఉన్నది. దాని పక్కనే సన్నని ఇనప ఉచ ఒకటి ఉన్నది.

చెట్టు మీద కాకి అరిచిన అరుపుకు మరుగుజ్ఞవాడు ఉలిక్కిపడి కణ్ణుతెరిచి,

ఘకిరు కేసి తినేసేలాగా చూసి, తన ముందు బోర్లించి ఉన్న కుండమీద ఇనప చువ్వతో మర్మాదుసార్లు కొట్టి ఉయ్యుకున్నాడు.

అంతలోనే ఉండ్రోనుంచి కొందరు వచ్చి మరుగుజ్ఞ ముందు భోజనమూ, రకరకాల పంటకాలూ పెట్టారు. వాటిలోనుంచి మరుగుజ్ఞ తనకు కావలిసినవి మాత్రమే తీసుకుని ఉండ్రోవాళ్ళను పంపేశాడు.

ఇదంతా చూసి ఘకిరు నిర్మాంత పోయాడు. తన ముష్టిబెత్తం కన్న ఈ కుండ చాలా సొకర్యంగా ఉన్నది. ఎందలో పడితాను ఉండ్రోకి వెళ్ళి, తనకు కావలిసినది ఏ ఇంట డోరికేది ఉపించి, బెత్తం సహయంతో తెచ్చుకోవాలి. మరుగుజ్ఞవాడి

దగ్గరిక అన్ని రకాల ఆహాలూ నదిచి వన్ను న్నాయి. వాటినుంచి వాడు కావలిసినవి తీసుకుంటున్నాడు; కూర్చున్న చోటినుంచి కదలకుండా పాట్టపోసుకుంటున్నాడు.

ఫకీరు మరుగుజ్జువాడి దగ్గరిక వచ్చి. “ ఏం, తమ్ముడూ? కులాసాగా ఉన్నావా? ” అని అడిగాడు.

“ నా సంగతికేం గాని, అన్నయ్య, నీ ఆరోగ్యం ఎలా ఉంటున్నది? ” అని మరుగుజ్జు ఫకీరును పరామర్చించాడు.

“ ఏం చెప్పుమంటావు, తమ్ముడూ? వయసు ముంచు కొన్నున్నది. ముసలి ముండా కొదుకును ఉండ్న నాలుగిభ్రా తిరిగే సరిక పైరాన పదిషాతున్నాను. ” అన్నాడు ఫకీరు కుండ కేసే ఆశగామాస్తూ.

మరుగుజ్జు ఏమీ అనలేదు. ఫకీరుకు ఇంకా ఆ కుండలో ఘూర్చి నమ్మకం కలగ లేదు; అందుచేత వాడు దాని ప్రప్తాపన తీసుకురాలేదు.

కాని ఆ రాత్రి కూడా మరుగుజ్జువాడు కుండ మీద ఉచతో మూడుసార్లు కొట్టి

ఆహారం తెప్పించుకోవటం చూసి ఫకీరు, “ ఏం, తమ్ముడూ? నువ్వు కుర్రాడివి. నాలుగు వీధులూ తెరగ గలవు. నా బెత్తం తీసుకుని నీ కుండ ఇస్తావా? ” అని అడిగాడు.

మరుగుజ్జువాడు కాస్సెపు సంకోచిస్తు న్నట్టు నటించి, “ మరొకరక్కితే ఇవ్వక పోదును; ఏదే వరపకలిపావు కదా అని నీ కిస్తున్నాను, ” అంటూ ఫకీరు బెత్తాన్ని తీసుకుని వాడికి తన కుండ ఇచ్చాడు.

తెల్లవారి నిద్ర లేచి చూసేసరిక ఫకీరుకు మరుగుజ్జు కనిపించ లేదు. వాడు వీట్ల మధ్యాన్నం దాకా తెపులోనే కూర్చుని. ఇనప ఉచతో కుండ మీద మూడుసార్లు కొట్టాడు. ఎంతసేపు చూసినా ఎవరూ రాలేదు. ఏను గత్తి కుండను బాదితో అది కాస్తా పగిలి పోయింది. ఫకీరు మూష్టికుండామని ఉండ్నికి వెళ్తి. ఉండ్నవాళ్లు వాటి కుక్కను తరిమినట్టు తరిమారు.

ఫకీరు ఆ గ్రామం పదిలిపెట్టి వెళ్లి పోయాడు. ఉండ్నవాళ్లు పరమానందం చెందారు.

యక్కపర్వతం

12

[బందిపోట్ల నాయకుడైన నమరబాహను రక్షించేందుకు బయలుదెరిన ఖద్ద జీవదత్తు లకు ఆరణ్యంలో ఒక చేట బానినలతో వనిచెయిస్తున్న ఎలుగుబంటి చర్చలు ధరించిన వాళ్ళు కనిపించారు. ఖద్ద జీవదత్తులు వాళ్ళను నమీసించ ఓయొంతలో, ఒక చేట ఎత్తుగా లేస్తున్న పాగ కనిపించింది. ఖద్ద జీవదత్తులు అటుకేసి వెళ్ళారు. తరవాత—]

ఖద్ద జీవదత్తులు పాగలేస్తున్న చెట్ల దగ్గిరకు బంట్లతో నాట్యం ఆడిస్తూ వినేదించటం పోయి ఒక ఎత్తుయిన చెట్లు ఎక్కి, ఎలుగు ప్రారంభించారు. బంటు ముతా ఏమి చేస్తున్నదో చూడ కుదు బిలం లోకి తీసుకుపోవటంతో, అతడు సాగారు. పాగ లేస్తున్న చేటుకు పక్కనే భూమిలోకి చోచ్చుకు పోయిన బిలం ఒకటి వున్నది. అక్కడ ఎలుగుబంటు వాళ్ళు వాళ్ళకు పైనుండువల్ల తాము ఆరణ్యంలో చంపి తెచ్చిన జంతువులను మంటల్లోవేసి కాల్పసాగారు. కొందరు తప్పెక్కుంచు, డప్పులూ వాయిస్తూ, ఎలుగు ఖద్ద జీవదత్తులు ఆ ప్రదేశాన్ని చేరేనరికి సమరబాహను ఎలుగుబంటు ముతా నాయ కుదు బిలం లోకి తీసుకుపోవటంతో, అతడు ఖద్ద జీవదత్తులకు కనిపించలేదు. తాని, ఎత్తుగావున్న చెట్లకొమ్మల్లో పున్నందువల్ల వాళ్ళకు పైనుంది బిలం లోపలికి వున్న రాతి మెట్లు కంటబడిన్నె.

‘వందమాను’

"జీవా, ఈ అదవి జాతివాళ్లు నివాస ప్రానం ఆ కనబడే బిలంలాగా పున్నది. బహుళ ఆ బిలంలో ఉచి అరణ్యంలోకి రహస్యమార్గం ఏదైనా పుండిచ్చు. ఎది, వీళ్లు సమరబాహును కాల్యకు తింటున్న సూచనలేవి కనిపించటం లేదే!" అన్నాడు ఖద్దవర్తు.

జీవదత్తుడు ఆ ప్రదేశాన్ని కొంచెం సేషు పరీక్షగా చూసి, "ఈ ఎలుగ్గాడ్లు మనుషులు నరభక్తులని స్వాచ్ఛాచారి అనవసరంగా భయపడ్డాడని నాకు తేస్తున్నది. వీళ్లు అరణ్యంలో ప్ర్యవసాయం చేస్తున్న తీరు చూస్తే, వీళ్లు దౌరికిన మనుషులను బాని సలుగా ఉపయోగించుకునే జాతిగా కనిపిస్తు

న్నారు. సమరబాహునూ, అతడి అనుచరుణ్ణి వీళ్లు ప్రాణాలతో లోపలికి తీసుకుపోయి వుండాలి. వీళ్లు నరమాంస భక్తుకులు మాత్రం కాదు," అన్నాడు.

ఖద్దవర్తుకూడా అలాంటి ఆభిప్రాయమే కలిగింది. అతడు మరి కాస్త ఎత్తగాపున్న చెట్టుకొమ్మె మీదిక ఎక్కు. "వీళ్లు కాలు న్నున్న వాటిల్లో మనుషుల్లేదు. అన్నీ, వాళ్లు అరణ్యంలో వేటాడి తెచ్చిన జంతువులే!" అన్నాడు.

ఖద్ద జీవదత్తు లు డొల్లా మాట్లాడు కుంటున్న సమయంలో ఎలుగుబంటు ముతా నాయకుడు సమరబాహుణ్ణి అతడి అనుచరుణ్ణి తీసుకుపోయి వాళ్లు గురుపు గారి ముందు నిలబెట్టి, వంగి సమస్కరించి, "గురుభల్లూ కా! ఈ ఇద్దరూ నాకు అరణ్యంలో దౌరికారు. చూడటితే ఇద్దరూ పొరుషపంతుల్లానే కనిపిస్తున్నారు. మాకు ఒక పట్టాన లొంగలేదు." అని చెప్పాడు.

గురుభల్లూకుడు సభామంటపంలా పున్న ఒక గుండ్రని సమతల ప్రదేశంలో ఎత్తగా పున్న ఒక రాతి అసనం మీద కూర్చుని పున్నాడు. అతడు ముఖం మాత్రం కని పించకుండా ఒక ఎలుగుబంటి తల తగిలించుకున్నాడు. అసనానికి రెండు పక్కలా రెండు భయంకరమైన తేడేళ్లు నిలబడి, నేళ్లు తెరిచి బందిల కేసి చూస్తు

స్వామి. ఈచెలు ధరించిన కొందరు సభా
మంటపంలో అక్కడ క్షుద్ర నిలబడి
పున్నారు.

సమరబాహుడికి, అతడి అనుచరుదికి
యిక తమ చాపు క్షణాలలో పున్నదనిపిం
చింది. బహుళా, యా అదిమవానులు తమ
మీదిక తేడేళ్ళను ఉసికొల్పి, వాటిచేత
తమను భయంకర మరణం పాలు చేయస్తా
రని వాళ్ళు భయపడ్డారు.

ఎలుగుబంటు ముతా నాయకుడు చెప్పిన
మాటలు విని గురుభల్లూకుడు తలాదిస్తూ
కొంచెం సేపు పూరుకుని తరఫాత సమర
బాహు కేసి తల ఎత్తి చూస్తూ, “బారే,
నీ వెషం చూస్తూంటే నువ్వేదే పట్టువాసం
మనిషిలా కనిపిస్తున్నావు. నీకి అరణ్యంలో
ఏం పనిపడి వచ్చావు?” అని అడిగాడు.

సమరబాహు ఒక్కక్షణం ఏం చెప్పాలా
అని తటపటాయించి, “నేను పట్టువాసం
వాళ్ళి కాను. నీంధు ఎడారుల నుంచి
యా ప్రాంతాలకు వచ్చాను. నాకు వందల
సంఖ్యలో అనుచరులున్నారు. వాళ్ళకు నేను
బంది ఆయిన సంగతి తెలిసి తీరుతుంది.
అప్పుడు వాళ్ళు నిన్నా, నీ బిలగ్గపాస్త్ని
సర్వనాశనం చేస్తారు.” అన్నాడు భీకరమైన
కంతస్వరంతో.

“బారే, నీ కంచుకంఠం, నీ పొరుష
వాక్కులూ కూడా మెచ్చదగినవే!” అంటూ

గురుభల్లూకుడు పెద్దగా నవ్వి, “నువ్వు
చెప్పే, ఆ నీ అనుచరులు నా బిలదుర్గాన్ని
సమీపించే లోపలే, నా భల్లూక భటులు
వాళ్ళను తేడేళ్ళగుంపుకు అపరంగా వేసే
స్తారు. నాతే బింకాలు పలకకు. నిన్నా,
నీ వెంటవున్న వాస్త్వి ఎలా లొంగదీసి,
నా తతిమ్మా బానిసలతో పాటు పాలం పనులు
చేయించాలో నాకు తెలును.” అన్నాడు.

గురుభల్లూకుడు మాట ముగించేలోపలే
వాడి అనుచరు లిద్దరు అక్కడికి పరుగు
పరుగున వచ్చి. సమరబాహుణ్ణి, అతడి
అనుచరుణ్ణి చూసి అగిపోయారు. గురు
భల్లూకుడు వాళ్ళను, “ఏమిటి సంగతి?”
అని ప్రశ్నించాడు.

వచ్చిన వాళ్ళిద్దరూ ఆ ప్రశ్న విని పమరి బహు కేసి చూడసాగారు. గురుభల్లాకుడు వినుగ్గా తలాదించి, “ఎలాంటి రహస్య విషయం విన్నెం, యూ బందిలిద్దరూ మనకు చేయగలిగిన హని ఏమీ లేదు. వాళ్ళిద్దరీ యిప్పుడే తేదేళ్ళబండ దగ్గిరకు పంపుతున్నాను.” అన్నాడు.

“గురుభల్లాకా, యాది చాలా ముఖ్య మైన సంగతి. తమరొక్కరే వినదగింది.” అంటూ ఇద్దరూ తమ గురువును సమీపించి రహస్యంగా అతడితో ఏమో చెప్పారు.

గురుభల్లాకుడు ఒక్కక్షణం ఆశ్చర్య పోయి, సమరబాహును పట్టుకొచ్చిన ఎలుగు బంటు మూతా నాయకుడి కేసి కోపంగా

చూస్తూ, “నీ తలివి తెఱలు యిలా అఫోరిస్తున్నవన్న మాట!” అని ఒక క్షణం అగి, “సరే, యూ బంధితు లిడ్డల్ని తేదేళ్ళ బండ దగ్గిర వదిలిరండి. ముందు వాళ్ళ చేతికట్టు విప్పి, చెరొక తూటే యివ్వండి,” అన్నాడు.

గురుభల్లాకుడి ఆజ్ఞకొనే అతడి అను చరులు సమరబాహుడి కట్టురా, అతడి అను చరుడి కట్టురా విప్పి, వాళ్ళ చేతిక తూటె లిచ్చి. “ఇక నదవండి!” అంటూ వాళ్ళను అక్కణ్ణించి సభామంటపం పక్కనే వున్న ఒక సారంగ మార్గంలోకి తీసుకుపోయారు.

వాళ్ళు అటు వెళ్ళగానే గురుభల్లాకుడు తన అనుచరుల కేసి తరిగి, “ఆ కొత్త మనుమలు మన బిలరహస్యం తెలుసుకునే వుంటారు. ఏమైనా వాళ్ళను ఒక కంట కనిపెట్టి వుండండి. వాళ్ళు యా ప్రదేశాన్నించి పారిపోవాలని ప్రయత్నం చేస్తే మటుకు ప్రాణాలతో పట్టుకుని యిక్కడికి తీసుకురండి,” అని చెప్పాడు.

“చిత్తం, గురుభల్లాకా!” అని అతడి అనుచరులు పది పన్నెండు మంది వంగి నమస్కరించి సభామంటపం నుంచి బిలం పైకివున్న మెట్ల కేసి వెళ్ళపోయారు:

చెట్టుకొమ్మలో వున్న ఖద్ద జీవదత్తులకు పగటివేళ ఎలుగుబంటివాళ్ళ బిలాన్ని సమీపించటం సాధ్యం కాదని అర్థమైపోయింది.

ఎలుగుబంటు వాళ్ళు బిలం ముందు ఎలుగుబంటుతో నాట్యాలు చేస్తూ, వేహాది తచ్చిన జంతుపులను కాల్పుకు తింటు న్నారు. అసరికి మెట్టమధ్యాన్నమై, ఎండా వేడి అరణ్యాన్ని భగుమనిపిష్టున్నవి. జీవ దత్తుడు చెట్టు పీది నుంచి కిందికి దిగుతూ ఖద్దవర్షుతో, "ఖద్దా, మనం చూడవలసిన దంతా చూశాం. ఇక యిక్కుడ కాలయాపన చేయటం వ్యధా. అకలి మండుతున్నది. యిక్కుడ దాపుల నున్న ఏ కొలనులోనైనా స్నానం చేసి పశ్చాఫలాలూ తిని, చీకటి పడిన తర్వాత బిలంలో ప్రవేశించే ఉపాయం ఏడైనా ఆలోచిద్దాం." అన్నాడు.

ఖద్దవర్ష మారు మార్చ్చాడకుండా జీవ దత్తుడితో పాటు చెట్టు దిగాడు. ఇద్దరూ నీటి

కోసం వెతుకుండుపోయి, త్వరలోనే ఒక పెద్ద కొలనును సమీపించారు. ఆ కొలను చుట్టూ గుబురుపాదలూ, ఎత్తయిన వృక్షాలూ పున్నవి. అంణ్యమృగాలు నీటి కోసం వచ్చి పోయే దారులు కొన్ని ఖద్ద జీవదత్తులకు కనిపించాయి.

"ఖద్దా, మనం త్వరగా స్నానాలు ముగించి యిక్కుణ్ణించి దూరంగా పోవటం మంచిది. ఈ కొలనును అడవి జంతుపులూ, ఎలుగుబంటు ముతా వాళ్ళూ కూడా నీటి కోసం ఉపయోగించు కుండున్నట్టున్నది," అన్నాడు జీవదత్తుడు.

జీవదత్తుడు యిలా అంటూ ఉడగా నే అల్లంక దూరంలో పున్న పాదల్లో నుంచి నాలుగైదు అడవికోళ్ళు గగ్గేలుగా అరుస్తూ

బయటికి వచ్చినే. వాటిని చూస్తూనే ఖద్దవర్గు “అడవికోడి మాంసం తని చాలా రోజులైంది!” అంటూ వాటి కేసి బాణం ఎక్కుపెట్టి వదిలాడు.

బాణం రివ్వుమంటూ పోయింది. అది అడవి కోళ్ళులో దేనికి తగలలేదు; అపి అరుస్తూ ఎగిరిపోయినే. తాని ఆమరుక్కణానే, “గురుభల్లూకా! చస్తిని! చస్తిని!” అన్న మనిషి కేక వినిపించింది.

ఆ కేక వింటూనే ఖద్ద జీవత్తులు ఒక క్షణ కాలం నివ్వేరపోయారు. “ఖద్దా, ఏమిటీ ఏంత? నువ్వెదిలన బాణం అడవి కోళ్ళును కాక, పాదలో దాగి పున్న ఎవడో మనిషికి తగిలిసట్టుంది. గురుభల్లూకు డెవడు?”

అంటూ జీవదత్తుడు పాదల కేసి పరిగెత్తాడు. ఖద్దవర్గు కూడా అతట్టి అనుసరించాడు.

ఖద్ద జీవదత్తులు చాపుకేక వినబద్ద పాదలను సమిపించెంతలో ఎలుగుబంటి చర్చాలు థరించన వాడెకడు వాటిల్లో గిల గిల తన్నుకుంటున్నాడు. ఖద్దవర్గు వదిలన బాణం వాడి గుండెల్లో దిగి పున్నది.

జీవదత్తుడు వాటి సమిపించి, “ఒరే బాబూ, నువ్వెవడివే తెలుస్తూనేపుంది. తాని మేం నిన్ను చంపాలని బాణం కాటులేదు. ఈ పాదల్లో ఏం చేస్తున్నావు?” అన్నాడు.

గాయపడిన వాడికి యా మాటలు విన బడినవి తాని, వాడు జవాబిచ్చేస్తితలో లేదు. వాడు పాదల్లో అటూ యిటూ పార్కుతూ, “గురుభల్లూకా! గురుభల్లూకా!” అంటూ గొళగసాగాడు.

“జీవా, ఏడు మరొకటీ రెండు క్షణాల కన్న బతకడు. నా అనుమానం ఏమిటంటే, ఏడు అడవి కోళ్ళను పట్టుకునేందుకు పాదల్లో పాంచి పున్నాడా లేక మన మీద వేగుచేస్తున్నాడా అని!” అన్నాడు ఖద్దవర్గు.

“ఉహం, నీ ప్రశ్నకు జవాబివ్వువలసిన వాడి అత్యు కాస్తా గురుభల్లూకుండిలో బక్కం అయినట్టుంది!” అంటూ జీవదత్తుడు వెనుదిరిగాడు.

ఖద్దవర్గు ఎలుగుబంటి చర్చాలు థరించిన వాడి కేసి పరీక్షగా చూసి, వాడిలో

ఎలాంటి చలనం లేకపోవటంతో, మరణించాడని గ్రహించి, తానూ జీవదత్తుడితో పాటు పాదల్లో నుంచి తిరిగి కొలను ఒడ్డుకు వచ్చాడు.

ఆ తరవాత ఇద్దరూ కొలనులో స్నానం చేసి, ఆపక్కలనే పున్న వృక్షాల నుంచి పశ్చాకోసుకు తిని. ఒక చెట్టు సీదన సూర్యాస్తమయకాలం వరకూ విశ్రాంతి తీసుకున్నారు. ఖద్ద జీవదత్తు లిద్దరికి బిలంలో పున్న వాళ్ళు తమను ఆ ప్రాంతాల పున్నట్టు తెలుసుకున్నారన్న అనుమానం కలిగింది. అయినా, సమరభాషుణ్ణి బంధ విషుక్కుణ్ణి చేయకుండా వెనక్కు తిరిగి పోవటం న్యాయం కాదని యిద్దరూ నిర్ణయించుకున్నారు.

సూర్యాస్తమయమై కొంత సేపటికి అరబ్బం అంతా చీకట్లు కమ్మినై. ఖద్ద జీవదత్తులు బిలంకేసి బయలుదేరారు. ఎవరైనా తమను అనుసరించి వస్తున్నారేమో అన్న సంశయంతో వాళ్లు చుట్టూ జాగ్రత్తగా కలయి చూస్తూ, కొద్ది సేపటికి బిలాన్ని సమీపించారు. బిలం పైన గాని, దిగువకున్న మెట్లు వద్దకాని కాపలా వాళ్ళపరూ లేరు.

“ఖద్ద, పరిస్తితి అర్థమైంది గదా! ఈ బిలంలోపున్న ఎలుగ్గాడ్డు మనుషులు మనను చాలా తెలివిగా బంధించ బోతున్న మని అనుకుంటున్నారు. మనఁ కావాలనే వాళ్లకు బందీలుగా చిక్కుతున్నామని... ఆ తరవాత తమ మూతా అంతా సర్వనాశపం కాబోతున్నదని, పాపం, వాళ్లరగరు!”

అన్నాడు జీవదత్తుడు, విలంలోపలికున్న మెట్లుదిగుతూ.

ఖద్దవర్ష కూడా అతడి వెనకగా మెట్లు దిగపాగాడు. ఇద్దరూ ఆ ఏధంగా కొన్ని మెట్లుదిగి కొంచెం చీకబిగాపున్న ములుపును చేరేంతలో, పది పన్నెందుమంది ఎలుగ్గొడ్డు వాళ్ళు. చప్పున చీకట్లో నుంచి బయటికి పస్తూ. ఈటెలెత్తి, “అగంది! పారిపో జూకారో, మా ఈటెలకు ఎరచేస్తాం!” అన్నారు.

జీవదత్తుడు వాళ్ళను చూసి నశ్యతూ, “ఒరే, మమ్మల్ని ప్రాణంలేని ఈటెలకు ఎరగా ఎందుకేస్తారు? తోడేళ్ళకు వెయ్యంది. ఆ వేసేముందు మీ గురుభల్లాకుడి దర్శనం యిప్పించండి,” అన్నాడు.

ఎలుగ్గొడ్డు వాళ్ళలో ఒకడు చిన్న గొంతుతో, “అంత పెద్దగా మాట్లాడకండి! గురుభల్లాకుడు తన ఇష్టదేవత అయిన వృక్షశయిరి హూజలో వున్నారు. మిమ్మల్ని ముందు తోడేళ్ళబండ దగ్గిర వదులుతాం. అక్కణ్ణించి బతికి రాగలిగితే, అప్పుడు

మీకు గురుభల్లాకుడి దర్శనం తప్పక అవుతుంది,” అన్నాడు.

“మహాప్రసాదం! ఆ తోడేళ్ళ బండ ఎక్కుడు?” అన్నాడు జీవదత్తుడు.

“తొందర పడకండి, అక్కణ్ణికి వెళుతున్నాం!” అంటూ ఎలుగ్గొడ్డు మనుమలు ఖద్ద జీవదత్తులకు వెనకా, ముందూపుండి ఒక సారంగంలోకి దారి తీశారు. దూరాన ఎక్కుడినుంచో తోడేళ్ళ అరుపులూ, థీతిగాన్న మనుమల కేకలూ ఆ సారంగ మాగ్గరంలో ప్రతిధ్వనించపాగినై.

“ఖద్ద, ఆ కంతస్వరాలు సమరబాహా, అతడి అనుచరుదివై పుంటవి! తోడేళ్ళ వాళ్ళను చంపుకుతినే ప్రయత్నం చేయటం లేదు గదా?” అన్నాడు జీవదత్తుడు.

ఖద్దవర్ష ఏదో జవాబివ్యబోయేంతలో, ఎలుగుబంటువాళ్ళలో ఒకడు ఈటె రుణి పిస్తూ, “నిశ్శబ్దం! ఒకటి రెండు క్షణాల్లో అ తోడేళ్ళ చేస్తున్న దెమిటో మీ కళ్ళతోనే చూస్తారు!” అన్నాడు.

—(ఇంకాపుంది)

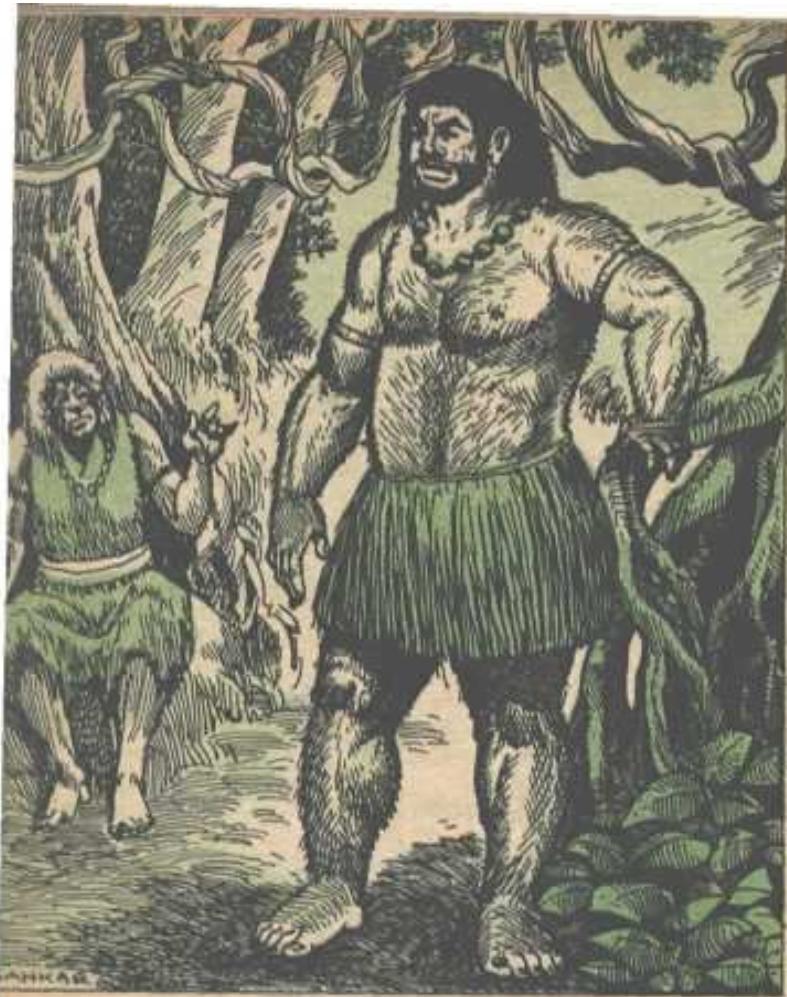

సిద్ధపోయినే రాక్షసీండ్రు

పట్టువదలని విక్రమార్గుడు చెట్టు వద్దకు తరిక వెళ్లి. చెట్టుపై నుంచి శవాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శ్కానం కేసి నడవసాగాడు. అప్పుడు శవం లోని బెతాణుడు, “రాజు, నిన్ను ఈ పనికి పురికొల్పినవారు నిన్ను మెచ్చుకుంటున్నారో. తట్టుకుంటున్నారో నీకు తెలియదను కుంటాను. ప్రజలకు ఒక నిశ్చితాధిప్రాయం ఉండదనటానికి నీకు శంఖుడి కథ చెబుతాను. శ్రమ తెలియకుండా ఏను,” అంటూ ఇలా చెప్పసాగాడు:

కొన్ని వేల సంవత్సరాల క్రితం గోదావరి తీరాన గల పర్వతారణ్యాలలో ఒక రాక్షసి ఉండేది. దానికి శంఖు ఉని ఒక కొడుకు ఉండేవాడు. వాడు పెద్దవాడయాక వాడి తల్లి, “నాయనా, నేను నా జీవితమంతా అరణ్యంలోనే అహరం సంపాదించుకుని బతికాను. ప్రజలు నా జీలిక రాలేదు,

చేతోఽ కథలు

నేను ప్రజలభోగి పోలేదు. నాకు వయను తీరిపోయింది. నేను వెళ్ళి తపస్సు చేసుకుని శివసాయుజ్యం పాందుతాను. నువ్వు ఈ అరణ్యాల మీద ఆధారపడి బతకలేవు. అందుచేత మనుషులుండే ప్రాంతానికి వెళ్ళి, నయానే భయానే సీ పొట్టపోసుకో." అని హితం చెప్పింది.

తల్లి తపస్సుకు వెళ్ళిపోగానే శంఖుదు అరణ్యం నుంచి బయలుదేరి, కొండల మీదిగా నదపసాగాడు. వాడు ఒక కొండ మీద నిలబడి, కొండ అడుగున ఉన్న ఒక నగరాన్ని చూశాడు. అరణ్యంలాగా ఆనగరం వాడికి అక్కరవంతంగా లేదు. తాని అక్కుడ మనుషులున్నట్టు వాడు చూశాడు. వాళ్ళు

మథ్యకు వెళ్ళి తన బతుటుతెరువు చూసుకోమని తల్లి చెప్పింది. అపని తరవాత నింపాదిగా చూడవచ్చుననుకుని, వాడు నిలబడిన చేటికి సమీపంలో గల ఒక గుహలో విక్రాంతి తీసుకుండామని నిశ్చయించాడు. అది చాలా లోతైన గుహ. అందులో చాలా చల్లగా ఉన్నది. శంఖుదు అక్కడే పదుకుని నిద్రపోయాడు.

శంఖుదు కొండపైన నిలబడి నగరం కేసి వింతగా చూస్తూ ఉండిన సమయంలో నగరం వెలపల పనులు చేసుకుంటున్న వారు కొండరు, వాళ్ళి చూసి, "ఆమ్రా, రాక్షసుడు!" అని అరుస్తూ నగరంలోకి పరిగెత్తి జనాన్ని హెచ్చరించారు. తరవాత ఏధుల్లోనూ, మేడల మీదా నిలబడి కొన్ని వేల మంది ఆ రాక్షసుణ్ణీ చూశారు.

ఆ రోజు నగరంలో పుట్టిన సంచలనం అంతా ఇంతా శాదు. వాడు జనాన్ని విరుచుకు తినటానికి పచ్చాడని అందరూ నమ్మారు. ఆరు నెలల తరవాత నగరంలో ఒక మనిషిగాని. పశువుగాని ప్రాణాలతో మిగలదన్నారు. నగరాన్ని ఎలే రాజు ప్రజలందరికి కత్తులూ, ఈటెలూ ఇచ్చించాడు.

ఆ రాత్రి ఎవరూ నిద్రపోలేదు. ఎవరూ దీపాలు వెలిగించలేదు. చాలామంది రాత్రి అంతా ఏధుల్లోనే తిరిగారు. అందరి కథ్యా కొండమీదనే ఉండిపోయాయి.

కాని రాక్షసుడు నగరం మీదికి రాలేదు. రోజులు గడిచాయి. రాక్షసుడి జాద లేదు. ప్రజలలో కలిగిన థీతి కొంచెం కొంచెం తగ్గింది. అ రాక్షసుడు ఇంకటో వెళ్లి ఉంటాడని కొందరు అన్నారు. గుండె నిబ్బరం గలవాల్లు పగటి పనులు మామూలు గానే చేసుకోసాగారు. పొలం పనులు సాగాయి. పశుపులను టీళ్లలో మళ్లీ మేప నారంభించారు. అయితే రాక్షసులకు రాత్రి పేళ బలం హెచ్చు గనగ రాత్రులప్పుడు నగరంలో వాల్లు జాగ్రత్తగానే ఉంటున్నారు.

ఎన్న రోజులు గడిచినా రాక్షసుడు నగర వానులకు తిరిగి కషణులేదు. కొద్దిమంది సాహసికులైన యువకులు గండ్రగుర్తుల్లు తీసుకుని కొండ ఎక్కు వెళ్లారు. వారికి

గుహ కనబడింది. అందులో నుంచి భయం కరంగా గురక వినిపిస్తున్నది. సాహసికులు చప్పున కొండ దిగి వచ్చి. “రాక్షసుడు ఎక్కుడికి పోలేదు. వాడు గుహలో నిద్ర పోతున్నాడు!” అని చెప్పారు.

“రాక్షసులకు నిద్ర బలం! నిద్ర లేచాక ఈ రాక్షసుల్చీ ఎవరూ జయించలేరు,” అన్నారు నగరంలోని పండితులు.

రాజుగారు తన మంత్రులను పిలచి. “రాక్షసుడు గుహలో నిద్రపోతున్నట్టు వార్త వచ్చింది. వాడు ఆ గుహలోనే నిద్రలో ఉండగా వాళ్లీ చంపటం తెలికేమో ఆలోచించండి. వాడు నిద్రలేస్తే వాళ్లీ గలవటం సాధ్యం కాదని జ్ఞానులు చెబుతున్నారు,” అన్నాడు.

"వాడు ఎప్పటికైనా నగరానికి ప్రమాదమే గనక వాళ్ళి ఏలున్నప్పుడే హత మార్పటం మంచిది." అన్నారు కొందరు మంత్రులు.

కాని ప్రధానమంత్రి అందుకు ఒప్పుకోలేదు. ఆయన ఇలా అన్నాడు:

"మహారాజా, మనం పులులూ, సింహాలూ, మదపుటెనుగులూ లాటి ఘాతుకమృగాలను మచ్చిక చేస్తున్నాం. ఈ రాక్షసులై మచ్చిక చెయ్యటం అసాధ్యం కాదు. ఏదు మహాతింతు వందమంది తినే తింది తినేను. కాని ఏదు కొన్ని వేలమంది సైనికుల పెట్టు. రాక్షసుడికి శాపలనిసిది తింది. వాడికి కుట్టులూ కుపూకాలూ తెలియవు. మంచి

చేసుకుంటే మనిషికన్న విశ్వాసంగా ఉంటాడు రాక్షసుడు. వాళ్ళ నెగ్ర లేవ నిష్పండి. మంచి చేసుకుండాం. ఆ తరవాత మనకు శత్రుభయం అనేది ఉంటదు. వాళ్ళి మనం పొషించి, వాడి చేత ఏనుగు లాగా పని చేయించుకుండాం. అందువల్ల మనకు లాభమేగాని నష్టం ఉందదు."

ఈ ఆలోచన రాజుకూ, మంత్రులకూ నచ్చింది. ప్రజలు కూడా రాక్షసులై గురించి అభిమానంతో మాట్లాడుగారు.

తరవాత కొద్ది కాలానికి అ ప్రాంతంలో ఇమం వచ్చింది. వానలు లేపు.

"ఇప్పుడైనా రాక్షసుడు కొండ దిగి రాగుడదా? వాడు గోదావరిని మన నగరం పక్కగా మళ్ళించగలడు! పాత్రాలగంగను పైకి తేగలడు. మనకు ఒక రాక్షసుడు ఉన్నాడన్న మాటేగాని అందువల్ల లాభం కలగకపోవటం శాచనీయం!" అన్నారు నగరంలోని పెద్దలు.

ఇమం వెంటనే బందిపోటు దొంగల బెదద వచ్చిపడింది. వాళ్ళు వందల సంఖ్యలో ఎక్కువెక్కుది నుంచే వచ్చిపడి. అడ్డపడిన వాళ్ళను హతమార్చి, అసలే చాలీ చాలకుండా ఉన్న ధాన్యాన్ని, బక్కచిక్కి ఉన్న పశువులనూ కొల్లగట్టసాగారు.

"రాక్షసులై పిలుచుకు రావటానికి ఇదే సమయం! గుండె నిబ్బరం ఉన్న వాళ్ళు

గుహకు వెళ్లి, రాక్షసుల్ని లేపుకురండి," అన్నారు పెద్దలు.

"అమ్మా! నిద్రలో ఉన్న రాక్షసుల్ని లేపటం చాలా ప్రమాదం. వాడు ఆ నిద్ర మత్తులో మనం చెప్పేది వినిపించుకోదు. కనిపంచిన వాళ్ళందరినీ కసి కొర్కె పాత మార్పుతాడు!" అని యువకులు భయ పడ్డారు.

ఆ మరుసటి ఏదు శత్రురాజులు వచ్చి నగరం మీద దాడిచేశారు. ఇక ఉపేక్షించి లాభం లేదని నగరపు సేనాధిపతి కొంత మంది సైనికులను వెంట బెట్టుకుని కొండ ఎక్కాడు. వాళ్ళు రాక్షసుడి గుహ కనుక్కని లోపలిక తొంగి చూశారు. గుహలో రాక్షసుడు లేదు. వాడు ఎప్పుడో అందులో మంచి వెళ్ళిపోయాడు. నగరం శత్రు వశమయింది. నగరంలోని ప్రజలు రాక్షసుడు తమ మధ్యకు రాసందుకు ఒకరకాలుగా తిట్టి, శాపనాథాలు పెట్టుకున్నారు.

బేతాళుడు ఈ కథ చెప్పి, "రాజు, నగర ప్రజలు రాక్షసుల్ని తలుచుకుని భయ

పడ్డారు, సంతోషించారు, తిట్టారు, దీవించారు. వాళ్ళకు ఆ రాక్షసుడి గురించి అనలైన అభిప్రాయం ఏమిటి? వాళ్ళకు వాడి పట్ల ఆదరాభి మానాలు ఉన్నట్టా? లేనట్టా? ఈ సందేహానికి సమాధానం తెలిసి కూడా చెప్పకపోయావే నీ తల పగిలి పొఱుంది," అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్యాడు. "ప్రజలకూ, రాక్షసుడికి మధ్య ఆదరాభిమాల సమస్య లేదు. ప్రజలకు సంబంధించినంత వరకు ఆ రాక్షసుడు ఒక మహాశక్తి. శక్తిని ఎవరూ ఆదరించి ప్రేమించరు. అది తమకు ఆపాయం కలిగిస్తుందను కున్నప్పుడు దాన్ని చూసి భయపడుతారు; దానిపల్ల లాభం ఉందను కున్నప్పుడు ఆశపడుతారు; అది సమయానికి అదుకోనప్పుడు తిట్టి పోస్తారు; అది అదృశ్యమై సప్పుడు దాన్ని తూలనాదుతారు కూడా," అన్నాడు.

ఈ విధంగా రాజుకు మౌనభంగం కలగానే బేతాళుడు సపంతో సహా మాయమై, తిరిగి చెట్టుకొచ్చాడు.

—(కల్పతం)

అవివేకి

ఆరట్టి వర్తకులు కొనులదేశపు రాజు వద్దకు శ్రేష్ఠమైన గుర్రాలను తెచ్చి దూషారు. రాజు వాటని మెచ్చుకుని, పొచ్చు పెల ఇచ్చి వాటని కని, మరికొన్ని గుర్రాలను తినుకు రమ్మని వారికి ముండుగానే రెండు లక్షల రూపాయలు ఇచ్చి పంపేశాడు.

ఇది జరిగిన కన్ని రోజుల అనంతరం ఆ రాజు తన మంత్రితో సరదాకు రాజ్యంలోని నూరు మంది అవివేకుల పట్టి తయారు చెయ్యమన్నాడు.

మంత్రి పట్టి తయారు చేసి రాజుకు ఇచ్చాడు. దానిలో మొదటి పేరు రాజుదే!

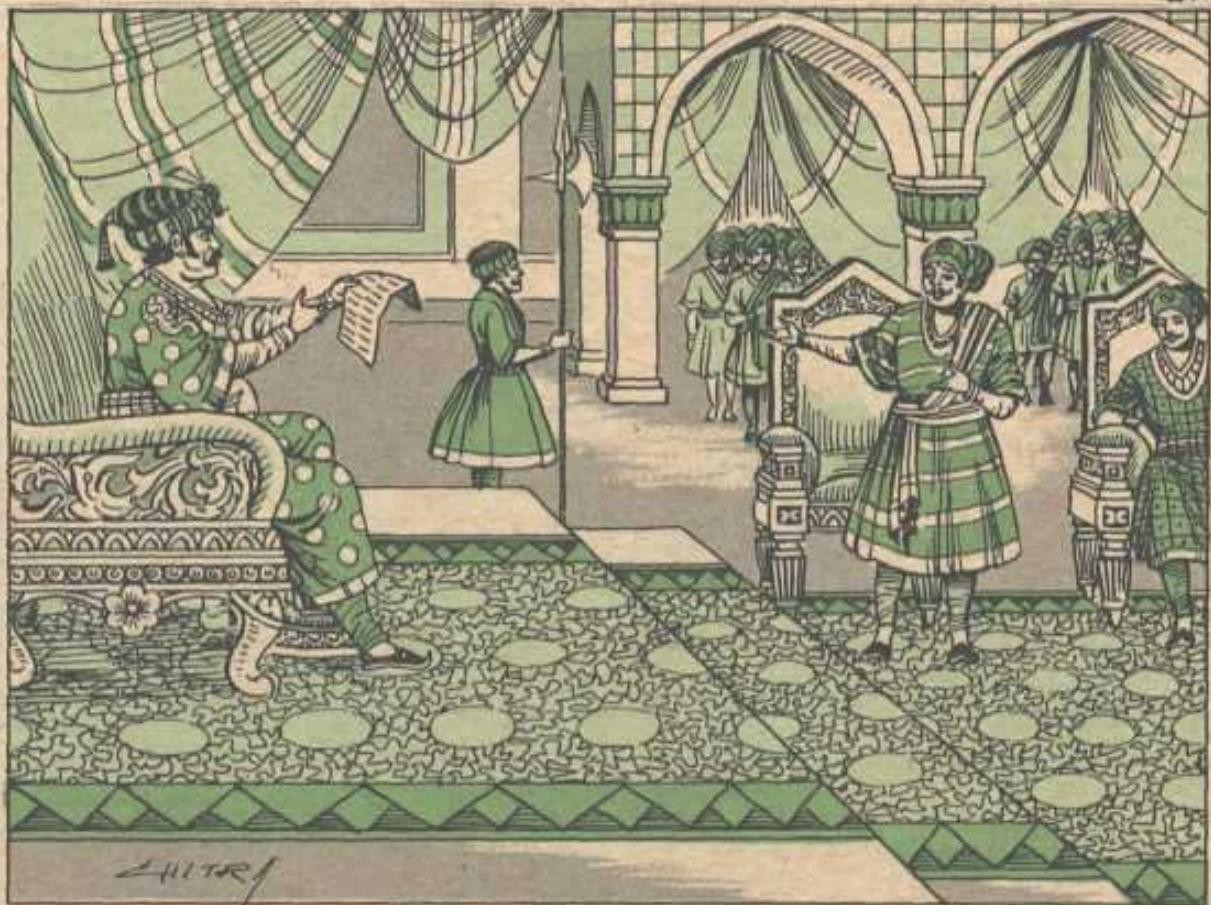
రాజు అశ్చర్యపడి, “ఈ పట్టిలో నా పేరు దేనికి చెరింది ?” అని అడిగాడు.

“మని ప్రభు, ముక్కు మొగమూ తెలీని అరట్టి వర్తకులకు రెండు లక్షలు ఇచ్చి పంపెయ్యటం కన్న అవివేకం ఏమన్నా ఉంటుందా ?” అన్నాడు మంత్రి.

“వారు తిరిగి గుర్రాలతో వస్తేనే ?” అన్నాడు రాజు.

“అచ్చు తమ పేరు కొట్టేని ఆ స్థానంలో వాళ్ళ పట్టి రాప్తాను,” అన్నాడు మంత్రి.

—క. కృ. వెంకటేశ్వర్లు.

కుమాసేష్ణారూ

ఒక గ్రామంలో నాగప్పా, సెద్దప్పా అని ఇద్దరు స్నేహితులు ఉండేవారు. వాళ్ళు స్నేహం నిశ్చలంగా ఉండేది కాదు. ఒకప్పుడు పెరిగేది, ఒకప్పుడు తరిగేది. తమ స్నేహం ఇలా అవకతవకగా ఉండటం వారికి సచ్చేది కాదు, కాని అది నిలకడగా ఉండాలంటే ఏం చెయ్యాలో వారికి తెలియ లేదు. చివరకు వాళ్ళు ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు—తమ మథ్య ఎలాటి అరమరి కలూ లేకుండా, తమ స్నేహాన్ని పట్టిపుంగా ఉంచుకోవటానికి ఇద్దరూ కలిసి దేవుడి ముందు ప్రమాణం చేద్దామనుకున్నారు.

ఇందుకు గాను వారు కాశికి ప్రయాణం అయారు.

బయలుదేరేముందు నాగప్ప తన భార్య దేత మినపగారెలూ, పులిపోలా వండిం చాదు. అలాగే సెద్దప్ప తన కష్టమైన చక్కెర పొంగలీ, నేతి ర్మాటలూ వండించాదు.

ఇద్దరూ తమ ఇతర వస్తువులతో బాటు ఆహారం కూడా కట్టుకుని, కాశి ప్రయాణం మీద బయలుదేరారు.

వాళ్ళు కబుర్లు చెప్పుకుంటూ, సూర్యుడు నది నెత్తిపేదికి వచ్చినదాకా నదిచి, ఏ చెట్లు కిందనే విశ్రాంతి తీసుకున్నారు. ఇద్దరికి ఆకలి దహించుకు పోతున్నది. అయినా వాళ్ళు తమ ఆహారపు పుచ్చాటలు లిప్పిలేదు. సిద్ధప్ప ఏ పచ్చడి అన్నమో తెచ్చి ఉండ పచ్చ; వాడికి తన గారెలలోనూ, పెరుగున్నం లోనూ సగం ఎందు కివ్వాలని నాగప్ప అనుకున్నాడు. నాగప్ప ఏ పెరుగున్నమో తెచ్చి ఉంటాడు; వాడికి తన చక్కెర పాంగలిలో సగం వాటా ఎందు కివ్వాలని సిద్ధప్ప అనుకున్నాడు.

డెక్కలు మాడుతున్నప్పటికి వాళ్ళు తండి మాట ఎత్తక, తిరిగి నడక సాగించి, చీకటి పడ్డాక దారి పక్కన ఒక పాడు

పదిన గుడి కనిపిస్తే, అందులో విశ్రమించారు. కాని ఇద్దరికి ఆకలతే నిద్ర రాలేదు. రెండే వాడు నిద్ర పొగానే తన ఆహారం తాను తినాలని వాళ్ళిద్దరూ ఆలోచించారు. కాని అది సాధ్యం కాలేదు. ఇద్దరూ ఒకరి మీడ ఒకరు నిఘావేసి తెల్లవార్డూ మేలు కుని ఉన్నారు. అందుచేత తెల్లవారే సరికి ఇద్దరూ చచ్చు పినుగుల్లాగా తయారై, నదువలేక పొయారు.

నాగప్ప విచారంగా తన గారెల మూటు కేసి చూసే సరికి అందులో నుంచి చీమలు బారులుకట్టి వస్తూ ఉండటం అతనికి కనబడింది. వాటిని చూస్తూనే నాగప్పకు ఒళ్ళాపై తెలియనంత శివం ఎత్తింది,

కళ్ళు ఎరుపెక్కాయి, పళ్ళు పటుపటు కొరికాదు.

"ఏం, నాగప్ప? ఉన్నట్టుండి అలా రుద్రుడి వైషాతున్నావేం?" అని సిద్ధప్ప అడిగాడు.

"చూశావా, నా పెళ్ళాం ఎంతపని చేసిందే? గారెలతే బాటు చీమలు కూడా పొస మూట కట్టింది," అంటూ నాగప్ప గారెలమూట విప్పాడు. గారెలు పాచి కంపు కొడుతున్నాయి. వాటినిండా చీమల పుట్టలు! నాగప్ప వాటిని దూరంగా పారేమ్మా, "పాదుముండ! దాని ఎముకలు విరుస్తాసుండు!" అన్నాడు.

తొందర తొందరగా సిద్ధప్ప కూడా తన చక్కర పాంగలి మూట విప్పిచూశాడు. అందులో కూడా చీమలు చేరాయి. పాంగలి పులిసిన వాసన కొట్టుతున్నది.

అది చూసే సిద్ధప్ప, "చూశావా, నాగప్ప? నా పెళ్ళాంకూడా నన్ను మోసం చేసింది. మనం వెంటనే తిరిగి వెళ్ళి మన ఆడవాళ్ళకు బుద్ది చెప్పాలి," అన్నాడు.

అందుకు నాగప్ప సమ్మతించాడు.

ఇద్దరూ తిరిగి తమ ఇళ్ళకు ప్రయాణమై, ఇంటికి చెరుతూనే తమ పెళ్ళాలను తన్నారు. కాని ఆడవాళ్ళ మాత్రం తమ భర్తల బుద్ది తక్కుపను సరిగానే అర్థం చేసుకున్నారు.

మిత్రు లిద్దరూ మరొక మంచి రోజు చూనుకుని కాశీకి ప్రయాణ మయారు. ఈ సంగతి నెర్వయం కాగానే నాగప్ప భార్య, సద్గప్ప భార్య కలునుకుని, "ఈసారి మనం మన మొగుళ్ళకు సరి అయిన బుద్ధిచెప్పి. వారిచేత ఈ కాశీ ప్రయాణాలు మాన్మించాలి," అనుకున్నారు. అందుకేం చేయాలో వాళ్ళ కూడబలుకుగ్నారు.

తమ భర్తలు కాశీకి ప్రయాణం అయ్యటప్పదు వారికి అహారం మూటలు కట్టి ఇస్తూ, "కాశి యాత్రికులు దారి పాదుగునా దానథర్మలు చెయ్యాలి. లేకపోతే యాత్ర చేసిన ఫలితం ఉండదు," అని తమ భర్తలతో అన్నారు.

మిత్రు లిద్దరూ మధ్యాన్నందాకా నదిచి, తింది తినటానికి ఒక చెట్టు సీదన కూర్చున్నారు. ఈ సారి ఇద్దరూ బుద్ధిగానే తమ మూటలు విప్పారు. ఇద్దరి మూటల్లోనూ గారెలే ఉన్నాయి. అయినా నాగప్ప తన గారెలు కొన్ని సద్గప్పకు ఇచ్చి సద్గప్ప ఇయ్యగా అతని గారెలు తీసుకున్నాయి. సద్గప్ప ఇచ్చిన గారె ఒకటి నేట పెట్టుకొగానే నాగప్ప నేరు భగ్గన మండించి. అదే సమయంలో సద్గప్ప నాగప్ప ఇచ్చిన గారె కొంచెం తినే సరికి వాంతి అయినంత పని అయింది.

సద్గప్ప తచ్చిన గారెలలో పచ్చిమిరవ కాయల కారం ఆవసరమైన దానికి రచ్చింపు ఉన్నది. ఉప్పు లేసేలేదు.

తన మీది కోపంతే తనకు అలాంటి గారెలు ఇచ్చాడనుకుని నాగప్ప కోపంలో వెనకా, ముందూ చూడకుండా, పడికిలి చిగించి స్విధాన నెత్తిన బలంగా కట్టి. “కారం! కారం!” అంటూ రొప్ప నారం భించాడు.

నాగప్ప ఇచ్చిన గారెల్లో ఉప్పు రెండింత లుస్సుది గాని కారం ఏమీలేదు. “ఉప్పు! కషాయం!” అని స్విధాన నాగప్ప మీద విరుచుకు పడ్డాడు.

“కారం! కారం!”, “ఉప్పు కషాయం!” అని అరుస్తూ ఇద్దరూ కలియబడి తన్నకో సాగారు.

ఆప్పుడు దారినషాయే పెద్దమనిషి ఒకడు వాళ్ళను ఆపి, “ఎందుకు మీరిలా తన్న కుంటున్నారు?” అని అడిగాడు.

“అయ్యా, మేమిద్దరమూ ప్రాణ స్నేహాతులంగా ఉంటామని దేవుడి ఎదట ప్రమాణం చెయ్యటానికి కాళి వెళుతున్నాం. ఇద్దరమూ ఇంటినుంచి తిండి తెచ్చు కున్నాం. అకలగా ఉండి, తినటానికి

మూరటలు విప్పాం. నాకు చూడండి, ఎలాటి గారె ఇచ్చాడే? స్నేహాతుడు చేసే పనేనా?” అని ఒకరి తరవాత ఒకరుగా నాగప్ప, స్విధాన ఆ పెద్దమనిషికి ఫిర్యాదు చేశారు.

“ఏది, చూస్తాను. మీ ఇద్దరిదీ చెరాక గారె నా కివ్వండి.” అంటూ ఆ పెద్ద మనిషి ఇద్దరి గారెలూ కాస్త కాస్త కొరికి తింటూ, “నాకేమీ లోపం కనిపించ లేదే? దివ్యంగా ఉన్నాయి గారెలు. కాకపోతే రెండూ కలిపి తినాలి. అంతే! పిచ్చి వాళ్ళారా! స్నేహమైనా అంతే, మనస్సులు కలవాలి, అంతేగాని దేవుడి ఎదుట ప్రమాణాలుచేసే ఏంలాభం? మీ కన్న మీ భార్యలు తెలివగల వాళ్ళాగా కనబడతారు. వాళ్ళు మీకు సేర్చిన గుణపాతం తల డక్కితే మీరు మంచి స్నేహాతులుగా ఉండగలుగుతారు!” అన్నాడు.

నాగప్ప, స్విధాన తమ అవవేకానికి సిగ్గుపడ్డారు. వాళ్ళ కాళి ప్రమాణం మానుకుని, ఇళ్ళకు తరిగి వెళ్ళి, మంచి స్నేహాతులుగా మసులుకుంటూ వచ్చారు.

కయగుర్రం

5

తనను రాజకుమారుడి వద్దకు తీసుకు పోతా నన్నవాడు గుర్రం మీద ఎక్కి తనతోపాటు ఆకాశంలోకి వెళ్ళిపోతూండటం చూసి రాజ కుమార్త షమ్మ విజ్ఞానితే, “మీ యజమాని చెప్పినదేమిటి? నువ్వు చెస్తున్నదేమిటి?” అన్నది.

ముసలివాడు నవ్వొ. “నా యజమానా? వాడెవడు? కమరల్ అక్కార్ గురించి మాట్లాడుతున్నావా? వాడు ఏమీ తెలయని కుర్రకుంక! ” అన్నాడు.

“ఛీ, పాపిష్టివాడా? నీ యజమానిని గురించి అలాగేనా మాట్లాడేది?” అన్నది షమ్మ ఆల్ నహర్.

“వాడు నా యజమాని కాదని చెప్పటం లేదా? ఆ పాగరుబోతు అక్కార్ సంగతి అలాపుంచు. నే నెవరినే నీకు తెలుసా? ” అన్నాడు ముసలివాడు.

“నువ్వు చెప్పినది తప్ప నా కంకేమీ తెలీదు. అసలు నువ్వెపరివి?” అన్నది రాజకుమార్తె.

“నీకూ, వాడికి ఉచ్చులు వెయ్యటానికి అబ్బాలు చెప్పాను. వాడు నా గుర్రాన్ని కాజేసి, నాకు భరించరాని బాధ కలిగిం చాడు. నాది నాకు తరిగి డక్కింది. ఇక వాణ్ణి కుమిలి చావనీ! నువ్వేమీ విచారిం చకు. ఆ వెధవకన్న నేను నీకు ఎక్కు వయినవాణ్ణి, శక్తిమంతుణ్ణి, ధనికుణ్ణి. దాతను. నా బానిసలూ, నౌకర్లూ నిస్సు నస్సు కొలిచినట్టే కొలుస్తారు. ఏ రాజులూ ఇయ్యలేని పస్తాభరణాలు నీ కిస్తాను. నీకు తీరని కోరిక అంటూ ఉండబోదు,” అన్నాడు ముసలివాడు.

షమ్మ ఆల్ నహర్ ముఖం బాదుకుని ఏదుస్తూ, “ఆయ్యా, ప్రారణ్మా! తల్లి

దండ్రులకు కాకుండా పోయినట్టే ప్రియు
దికి కూడా కాకుండా పోతున్నాను," అన్నది.

ముసలివాడు గుర్రాన్ని తుర్కి దేశం కేసి
పొనిచ్చాడు. కొద్ది గంటలలో గుర్రం
ఆ దేశాన్ని చేరుకుని, ఒక మహానగరం
పమీపంలో గల పచ్చిక మైదానంలో దిగింది.
ఆ మైదానంలో అందమైన చెట్లూ, సెల
యొళ్ళూ ఉన్నాయి.

ఆ మహానగరాన్ని పాలించే సుల్తాను
ఆ రోజే వాహ్యాళిక ఆ మైదానానికి వచ్చి,
అక్కడ పచార్లు చేస్తూ చల్లగాలి అనుభ
విస్తున్నాడు. ఆయన ముసలివాణీ, గుర్రాన్ని,
పడుచు ఫిల్లనూ చూసి తన బానిసలను
పంపకం చేశాడు. వాళ్ళు వెళ్ళి, అమాంతం

ముసలివాడి మీద పడి పట్టుకుని, రాజు
కుమారెనూ, కిలుగుర్రాన్ని వెంట బెట్టు
కుని, సుల్తాను ముందు ఉంచారు.

ముసలివాడి విశారాకారం చూస్తుంటే
సుల్తానుకు జుగుప్ప కలిగింది. ఆయన
రాజుకుమారెతో, "అ మ్యా యా, నిన్ను
ఈ అందవిశారికి కట్టబెట్టిన నీ వాళ్ళు ఎటు
వంటి క్రూరకర్మలై ఉండాలి?" అన్నాడు.

"ఈమె నాకు భార్యేగాక దగ్గిర బంధువు
కూడా లెండి!" అన్నాడు ముసలివాడు
సుల్తానుతో.

వెంటనే రాజుకుమారె, "ప్రభూ, ఈ శత
వృద్ధును నేను ఎరగనైనా ఎరగను, అల్లా
తోదు! ఇతను నా భర్తకాడు, గారడివాడు.
మాయజేసి, అబ్బాలాడి నన్ను బలాత్కా
రంగా ఎత్తుకొచ్చాడు," అన్నది.

ఈ మాట వింటూనే టర్కుసుల్తాను
ఆ ముసలాణ్ణి కొట్టమని తన బానిసలకు
ఉత్తరు విచ్చాడు. వాళ్ళు వాళ్ళు చావగట్టి
కొన ప్రాణంతో వదిలిపెట్టారు.. ముసలి
వాళ్ళి నగరానికి తీసుకుపోయి చీకటి కొట్టులో
బంధించమని ఉత్తరు విచ్చి, రాజుకుమా
రైనూ, గుర్రాన్ని సుల్తాను తన రాజుభవనా
నికి తీసుకుపోయాడు. అయితే ఆ గుర్రంలో
ఉన్న విశేషం ఆయనకు ఏమీ తెలియదు.

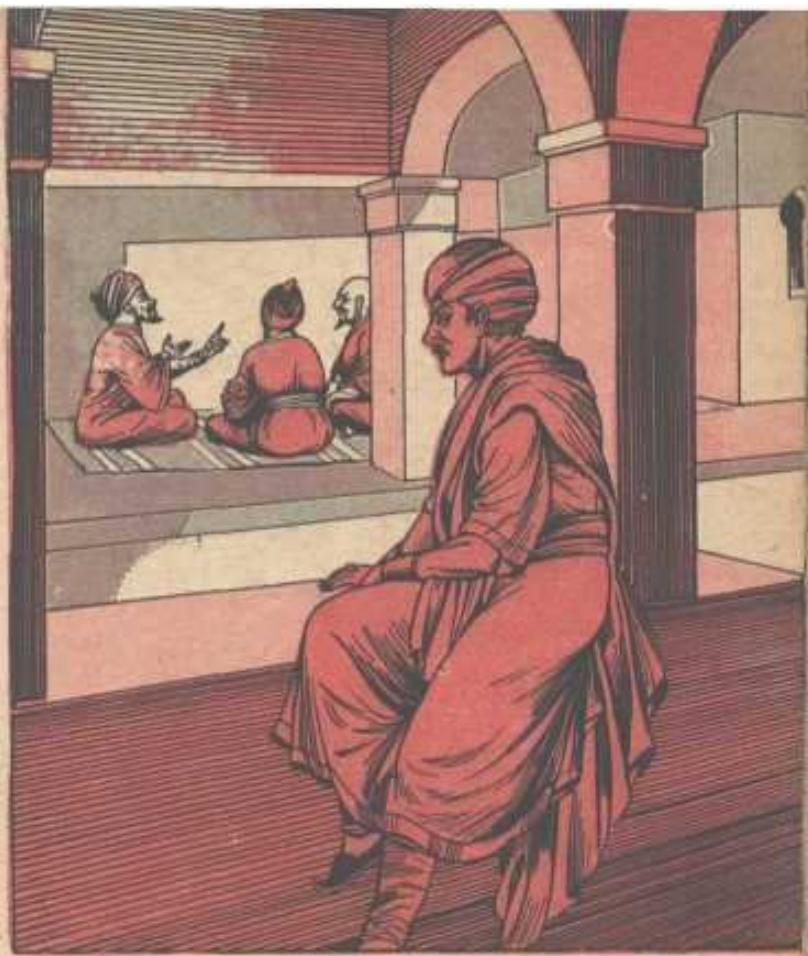
తన ప్రియురాలిని కోల్పోయిన రాజు
కుమారుడు కమర ప్రయాణపు దుస్తులు

ధరించి, తన వెంట ఆహారమూ, ధనమూ తీసుకుని రాజకుమార్తెను వెతుకు తూబయలుదేరాడు. అతను అనేక దేశాలు గడిచి, అనేక రాజధానులు చూసి, దారిలో కనిపించిన వారిని, “నల్లచేవక క్రతో చేసిన గుర్రాన్ని మాకారా ? ” అని అడిగితే, వాళ్ళంతా అతనికి మతి సరిగాలేదు కాకోలు ననుకున్నారు.

అతి భారంగా అనేక మాసాలు గడిచాయి. అతను ఎంతో షపికగా కనిపించిన వారి సందర్భినీ కీలుగుర్రం గురించి అదుగు తూనే ఉన్నాడు. కాని అతనికి కావలసిన వార్త చెప్పినవారు లేరు.

కమర్ తన మామగారి సగరమైన సనా చేరాడు. అక్కడ కూడా అతనికి షమ్మ జాడ తెలియరాలేదు. పై పెచ్చు, షమ్మ తండ్రి కూతురివియోగంతో కుమిలిపోతున్న సంగతి తెలిసి, కమర్కు గొరుచుట్టు మీద రోకటిపోటు అయింది. కమర్ అలాగే ముందుకు సాగి టఱిగై దేశం చేరాడు.

ఒకనాడు, అతను ఒక సత్రంలో దిగాడు. అక్కడ కొందరు వర్తకులు చేరి మాట్లాడు. కుంటున్నారు. వాళ్ళకు సమీపంలో నే కూర్చున్న కమర్కు ఒక వర్తకుడు చెప్పే వింత వార్త చెవినపడింది. అతను మిగిలిన వర్తకులతో, “నేను ఫలాని సగరంలో ఒక సంగతి విన్నాను. రాజుగారు వాప్పోరికి,

ఎణ్ణి, ఒక మైదానంలో ఒక ముసలివాట్లీ, వాడి వెంట ఒక అందాలరాశినీ చూకాడట. వారి వెంట నల్లమాను క్రతోనూ, దంతం తోనూ చేసిన గుర్రం బొమ్మ ఉన్నదట;” అంటూ తాను విన్నదంతా చెప్పాడు.

కమర్కు కావలసిన వార్త ఇంతకాలానికి దెరికింది. అతను ఆ సగరం ఎటుగా ఉన్నది. ఎక్కడ ఉన్నది తెలుసుకుని, అతి వేగంగా అక్కడికి బయలుదేరాడు. అతను సగర డ్యూరం దాటుతూ ఉండగా రాజభటులు అతన్ని పట్టుకుని, రాజుగారి పద్ధకు తీసుకుపోయారు. సగరం ప్రపణించటం అక్కడి పద్ధతి.

అయితే అప్పటిక చాలా పాద్మపోవటం చేత భటులు కమర్ను ఆరాత్రికి బంది బానాలో ఉంచి, తాము తనే ఆహారమే అతనికి కూడా పెట్టి, “బాబూ, నువ్వు ఏదేళం నుంచి వస్తున్నావు?” అని అడిగారు. అతను పర్మియా నుంచి వస్తున్నాన్నాడు.

ఆమాట విని భటులు నవ్వు, “మీదేళం వాడికదు ఇక్కడే ఉన్నాడు. అంత అబ్ద్యాలమారిని మేము ఎన్నడూ చూడలేదు. చూడటానికి అంత అసహ్యమైన మనిషి మరెక్కడా ఉండదు. తాను గప్ప విజ్ఞాని ననీ, ప్రసెద్ది గల వైద్యుల్లో అనీ అంటాడు. మారాజుగారు మైదానంలో వాట్టి. ఒక

అందమైన పిల్లనూ, ఒక ముచ్చులైన కొయ్యగురాన్ని చూశారు. ఆ పిల్లకు ఉన్న ట్టుండి పచ్చి ఎత్తింది. లేకపోతే మారాజుగారు ఈ పాటికి అమెను పెళ్ళాడేవారే. అమె పచ్చి కుదెర్చుటానికి మారాజుగారు ఎండరో వైద్యులను పెట్టి, ఎంతే డబ్బు ఖర్చు చేశారు. ఆ మునిసలాడు నిజంగా వైద్యుడైతే అమె పచ్చి కుదర్చులేక పోయాడా? కొయ్యగురాన్ని రాజుగారు భాండారంలో పెట్టించారు. మునిసలాడు శైధులో ఉన్నాడు; తెల్లవార్లూ మూలుగు తూనెపుంటాడు, మమ్మల్ని నిద్రపోనివ్యడు,” అన్నారు.

తాను నరి అయిన చేటికే పచ్చినట్టు కమర్ గ్రహించాడు. నిద్రవేళ కాగానే రాజబటులు అతన్ని ఒక తోట్టులో బంధించారు. ఆ గదిలోకి పోగానే అతనికి పర్మియా భాషలో ఎవరో మాట్లాడుకుంటూ ఉండటం వినిపించింది:

“అయ్యా, ఇంతకన్న మంచి ఉపాయం ఆలోచించకపోతినే! ఆ పిల్ల కాస్తా నాచెయి జారిపోయింది, దురాశకు పాల్చడ్డాను!”

ఈమాటలు విని, ఆ వగచేవాడు పర్మియా విజ్ఞాని అని గ్రహించి కమర్ పర్మియను భాషలో, “ఎండుకు ఏడుస్తావు? ప్రపంచంలో నీలాటి అభాగ్యులు ఇంకెవరూ లేరనుకుంటున్నావా?” అని అడిగాడు.

పెంటనే ముసలివాడికి ప్రాణం లేది పచ్చినట్టు అనిపించి, తన కథ అంతా కమర దగ్గర వెళ్ళయోసుకున్నాడు. కమరును అంధకారంలో ముసలివాడు గుర్తించనే లేదు. తెల్లవార్లూ వాళ్ళిద్దరూ అప్తమిత్రుల లాగా మాట్లాడుకున్నారు.

మర్మాటి ఉదయం రాజభటులు పచ్చి కమరల్ అక్కారును నుల్లాను వద్దకు తీసుకు పోయి, "ఈ కుర్రవాడు నిన్న రాత్రి పాద్య పోయి నగరం ప్రవేశించాడు. అందుచేత ఇతన్న అప్పుడే తమ ఎడట హజరు పరచటం సాధ్యం కాలేదు," అని చెప్పుకున్నారు.

"నువ్వు ఎక్కుడినుంచి వస్తున్నావు? నీ పేరేమిటి? నీ వృత్తి ఏమిటి? మా దేశ నికి ఏం పనిమీద వచ్చావు?" అని నుల్లాను కమరును అడిగాడు.

"నన్ను హర్షా అని పిలుస్తారు. నేను పర్వియాదేశపు వాణి. నా వృత్తి వైద్యం. బుద్ధి వైకల్యానికి, పిచ్చికి నేను ప్రత్యే కంగా వైద్యం చేస్తాను. దేశ సంచారం చేసే వైద్యం చేస్తూ ఆనుభవం గదిస్తాను. పెద్ద పెద్ద తలపాగాలు ధరించటమూ, పెద్ద తావళాలు మెడలో వేసుకోవటమూ, పెద్ద పెద్ద పుస్తకాలు చంకలో పెట్టుకోవటమూ, పంచాంగాలు తిరగవెయ్యటమూ నా పని కాదు. మంత్రాలు చదవను.

ఇవేవి లేకుండానే నేను చికిత్సలు చేస్తాను," అన్నాడు కమర్.

నుల్లాను పరమానందం చెంది, "వైదువ్యాడా. సమయానికి వచ్చావు! మాకు నీ సప్తాయం ఎంతైనా అపసరం," అంటూ రాజకుమారై పరిష్కార చెప్పి, "ఆ పిల్లను పట్టి పీడన్తున్న దయ్యాన్ని వదిలించాపంటే నువ్వు ఏది కోరితే అది సంతోషంగా ఇస్తాను," అన్నాడు.

"అల్లా ఏలినవారిని అనుగ్రహిలతో ముంచి ఎత్తాలి! ముందు నాకు ఈ పిల్ల ఉన్నాడం ఎలా అరంభమయినది, ఎంత కాలంగా ఉన్నది, ఆ ముసలివాడి సంగతి, కొయ్యగుర్చం సంగతి తమకు జ్ఞాపకం

ఉన్న మేరకు నవిస్తరంగా చెప్పండి,"
అన్నాడు. కమర్.

సుల్తాను మొదటినుంచీ జరిగినదంతా
కమర్కు చెప్పి. "ముసలివాణ్ణి శైదులో
పెట్టించాను. గుర్రం భాండారంలో భద్ర
పరిచాను," అన్నాడు.

ఆ గుర్రాన్ని ఒకసారి చూడాలని కమర్కు
అనిపించింది. అది చెక్కు చెదరకుండా
ఉంటే నరేనరి, దాని కిళ్ళు చెడిపోయి
ఉంటే ఆతను తన ప్రియురాలిని రక్షించ
టానికి ఇతర మార్గాలు చూసుకోవలసి
ఉంటుంది.

ఆతను సుల్తానుతో, "నేనేకసారి
ఆ గుర్రాన్ని పరీక్షించాలి. అందువల్ల
చికిత్స నులువు కావచ్చు." అన్నాడు.

"అలాగే!" అంటూ సుల్తాను కమర్ను
గుర్రం ఉన్న భాండా రానికి తీసుకు
పోయాధు. కమర్ దాన్ని పరీక్షించి, దాని
యంత్రాలన్నీ సరిగా ఉన్నట్టు తెలుసుకుని
అనందంతో, "ఇప్పుడు నేను ఆ పిల్లను
పరీక్షించి రోగనిదానం చెయ్యటానికి
సిద్ధంగా ఉన్నాను. అల్లా అనుగ్రహిస్తే,
నేను ఆమె వ్యాధి కుదర్చగలననుకుంటాను.
అందుకు ఈ కొయ్యగుర్రం అవసరం ఆవు
తుంది. అందుచేత దాన్ని మీ భట్టులు
జాగ్రత్తగా కాపాడాలి," అన్నాడు.

సుల్తాను ఆతన్ని రాజకుమార్తై ఉన్న
గదికి తీసుకుపోయాడు. ఆమె చేతులు
మెలిపెదుతూ, రొమ్ము బాదుకుంటూ,
బట్టలు చించుకుంటూ ఆతనికి కనబడింది.

ఆమెకు నిజంగా పెచ్చి లేదని. ఉన్నట్లు నటిస్తున్నదని కమర్ గ్రహించాడు.

ఆ తను రాజుకుమార్తెను సమీపించూ, “శ్రీకముందరి, నీ కష్టాలన్నీ తొలగి పోవు గాక !” అన్నాడు.

ఆమె అతన్ని చూసి గుర్తించి, ఆనందం పట్టలేక కెప్పున అరిచి, స్పృహతమ్మీ పడిపోయింది. వైదుయైకి భయపడి ఆమె మూర్ఖపోయిందని నుల్లాను అనుకున్నాడు. కమర్ ఆమెకు తెరిగి స్పృహ కలిగించి, రహస్యంగా ఆమెతే. “శాస్త్ర నిగ్రహించుకో. నిజం బయటపడితే మన ఇద్దరికి ఆపాయుం ఉన్నది. నెన్ను పట్టిన దయ్యం వదిలి నట్లు రాజు దగ్గిర నటించు,” అని పెచ్చురించాడు.

ఆమె కూడా రహస్యంగా, “సరే,” అన్నది. కమర్ దూరంగా నిలబడి ఉన్న నుల్లాను సమీపించి, “ప్రభూ ! తమ దయపల్ల తమె వ్యాధినే సరిగా గ్రహించి, చికిత్స కూడా చెయ్యగలిగాను. తమరు ఆమె వద్దకు వెళ్లి సౌమ్యంగా పలకరిం చండి. మీరు ఆమెకు ఏమేమి కోరికలు తీర్పుదలిచారో వాటన్నటినీ తీర్చుతానని చెప్పండి.” అన్నాడు.

నుల్లాను షమ్మీ ఆల్ సహర్ను సమీ పించాడు. ఆమె లేచి నిలబడి అయినకు ప్రణామం చేసి, “తమరి రాకతో పవిత్ర మయాను !” అన్నది.

ఆమెలో అంత మార్పు రావటం చూసి నుల్లాను ఆనందంతో పరవశుదయాడు;

ఆమెను స్వానశాలకు తీసుకుపోయి స్వానం చేయించి, ఆమెకు వెలలేని దుస్తులూ, అభరణాలూ పెట్టమని తన చెంత ఉన్న అడబొనిసలనూ, కొజ్ఞాలనూ అజ్ఞాపించాడు. వారు అలాగే చేశారు.

సుల్తాను కమర్తె, “మహాత్మ, మాకు ఎనలేని ఆనందం కలిగించావు. అల్లా కృప నీ పైన ఉండుగాక !” అన్నాడు.

“ప్రభూ, ఈ ఆనందం మీకు శాశ్వతంగా దక్కాలంచే మీరు ఈ పిల్లనూ, ఆ కొయ్యగుర్మాన్ని తీసుకుని, సపరివారంగా ఆమె మీకు కనిపించిన చేటికి వెళ్వలసి ఉంటుంది. నిజానికి అగుర్మం ఒక దయ్యం. అదే ఆమెను అవహించి, మతి

భ్రమ కలిగించింది. ఆ ప్రదేశంలో నేనా దయ్యాన్ని ఉద్యాపన చేస్తాను. లేకపోతే అది మళ్ళీ ఆమెను అవహించవచ్చు. ప్రతి మాసం అరంభంలోనూ అది ఆమెను పట్టటమూ, మళ్ళీ మళ్ళీ దానిని పదిలం చటమూ చెయ్యివలసి వస్తుంది. అందుచేత ఆ దయ్యాన్ని శాశ్వతంగా మారణపేశామం చెయ్యటం అన్ని విధాలా మంచిది.” అన్నాడు కమర్త.

“దానికేం? తప్ప కుండా అలాగే చేద్దాం!” అన్నాడు టుర్కీ సుల్తాను.

అయిన తన కొలువులో ఉన్న వారినీ, సేవకులనూ, కమర్తనూ, షమ్మునూ, గుర్రాన్ని వెంటబెట్టుకుని మైదానానికి అప్పటికప్పుడే ప్రయాణమయాడు.

మైదానంలో కమర్త కిలుగుర్రాన్ని చాలా దూరంగా ఉంచి, దాని మీద రాజకుమార్తను ఎక్కించి, “ఏలినవారు ఆనుమతిస్తే, నేను కూడా ఈ గుర్రం మీద ఎక్కి, దయ్యం చేత ఈ గుర్రాన్ని తమ పద్మకు నడిపిస్తాను,” అన్నాడు.

“ఎంత అద్భుతం!” ఆనుకున్నాడు సుల్తాను.

కమర్త కిలుగుర్రం మీద తాను కూడా ఎక్కి కూర్చుని. తన ఎనక ఉన్న రాజకుమార్తను తనకు దృఢంగా బంధించు కున్నాడు. తరవాత అతను మీట తిప్పె

సరికి, అందరూ చూస్తూండగానే గుర్రం ఆకాశంలోక లేచి, అదృశ్యమైపోయింది.

జరిగినదేమెటో గ్రహంచక నుల్లాను, అ గుర్రం మీద వైష్ణవుడూ, అ పిల్లల తరిగి వస్తారని, ఒక పూట అంతా సపరివారంగా అక్కడే ఉండిపోయాడు. తరవాత ఆయన రాజభవనానికి ఇంగి వెళ్లి చాలాసేపు అక్కడ ఎదురు చూశాడు. కానీ గుర్రం మీద వెళ్లిన వారి జూడలేదు.

ఇంతలో ఆయనకు తాను బందిశూనాలో ఉంచిన ముసలివాడు జ్ఞాపకం వచ్చాడు. ఆయన ఆ ముసలివాట్లి ఏలిపించి, “ఓరి, ద్రేష్టా! ఆ గుర్రం బొమ్మలో పికాచం ఉన్న సంగతి నాదగ్గర ఏమని దాచావు? ఇప్పుడా దయ్యం వైష్ణవీటీ, ఆ పిల్లనూ కూడా ఎగ రేసుకుని ఎటో పోయింది. పాపం, వాళ్ళు ఏమవుతారో? ఈ నేరానికి నీ తల ఇప్పుడే తిఱ్పాన్నాను.” అన్నాడు.

నుల్లాను ఆ జ్ఞాపం చట మే తడవుగా నుల్లాను బానిసలు ముసలిపాడి తలనూ, మొండాన్ని వేరు చేసేశారు.

కిలుగుర్రం మీద కమర్, షమ్మ రాజు కుమారితో సహా షైమంగా తన జంటిక తిరిగి వచ్చి. తిన్నగా తమ రాజభవనం పైభాగాన దిగాడు. శోకపముద్రంలో ముణిగి ఉన్న రాజకుటుంబం అనందసముద్రంలో కుల లాదింది. తన కుమారుడి వివాహ సందర్భంలో సాఖూర్ రాజు చాలా రోజులపాటు ఉత్సవాలు జరిపాడు. ఎందుకైనా మంచి దని ఆయన కిలుగుర్రాన్ని, దాసి యుంత్రాలనూ తన చేత్తోనే ధ్వంసం చేసి, పీడ విరగడి అయిందని సంతోషించాడు.

కమర్ సాసాలోని తన మామగారికి జరిగినదంథా తెలుపుతూ ఉత్తరం రాసి, ఆయనకు బహుమానాలతోసహా ఆ ఉత్తరాన్ని దూతల ద్వారా పంపాడు.

కొంతకాలానికి సాఖూర్ రాజు మరణించి, కమర్ రాజు ఆయ్యాడు. అతను రాజ్యానికి వస్తూనే, తన చిన్న చెల్లలిని తన బావమరిదికి ఇచ్చి పెళ్లి చేశాడు. తరవాత కమర్, షమ్మలు చాలాకాలం నుఫంగా జీవించారు.

—(అయిపోయింది)

లోభి

ఒక కూల్చు ఒక ధనికుడు ఉండే వాడు. అతను పరమ లోభి. కదువునిండా తినేవాడు కాదు, ఒంటి మీద మంచి బట్ట వేసుకునే వాడు కాదు.

ఒక పండగనాడు అతని జీతగాడు అతన్ని చూసి, “బాయిగారూ, ఈ రోజు పండగ గడా. పాత బట్టలు వేసుకున్నా రెమిలి? కొత్త బట్టలు వేసుకోండి,” అని ఉండ బట్టలేక అన్నాడు.

“ఒరె, వెంకన్నా! ఈ కూల్చు నన్న ఎరగని వాళ్ళావరు? నేను కొత్త బట్టలు వేసుకోక పాయినా పరవా లేదులే!” అన్నాడు ధనికుడు.

జీతగాడు తన మనసులో, ‘వట్టి పిసినారి!’ అనుకుని మాట్లాడక ఉరుకున్నాడు.

మరిక రోజు ధనికుడు పొరుగురు పొతూ, “ఒరె, వెంకన్నా! నేను ఉరణి పస్తాను. ఇల్లు జాగ్రత్త! ” అన్నాడు.

“బాయిగారూ, ఉరు వెళ్ళెటప్పుడు సూచా పాత బట్టలే వేసుకు వెళుతున్నారే?” అని జీతగాడు అడిగాడు.

“అక్కడ వన్నెవరు ఎరుగుదురురా, పచ్చి సాగన్నా? ఏ బట్టలు వేసుకు పెచ్చిన ఒకటి!” అన్నాడు ధనికుడు.

—ఎం. ముంతాజ్ఞబేగం.

చుంత్రభానుడు

ఖిత్రపురాన్ని ఏలే ఉదయభానుదికి, అయిన భార్య రూపమతికి చాలాకాలం సంతానం కలగలేదు. పెల్లల కోసం వాళ్ళు ఉపవాసాలు చేశారు. ఎందరో దేవతలను ఆరాధించారు. ఎంతేమంది సాధువులనూ, సన్మానసులనూ సేవించారు. కానీ ఏ విధం గానూ వారికి సంతానం కలగలేదు.

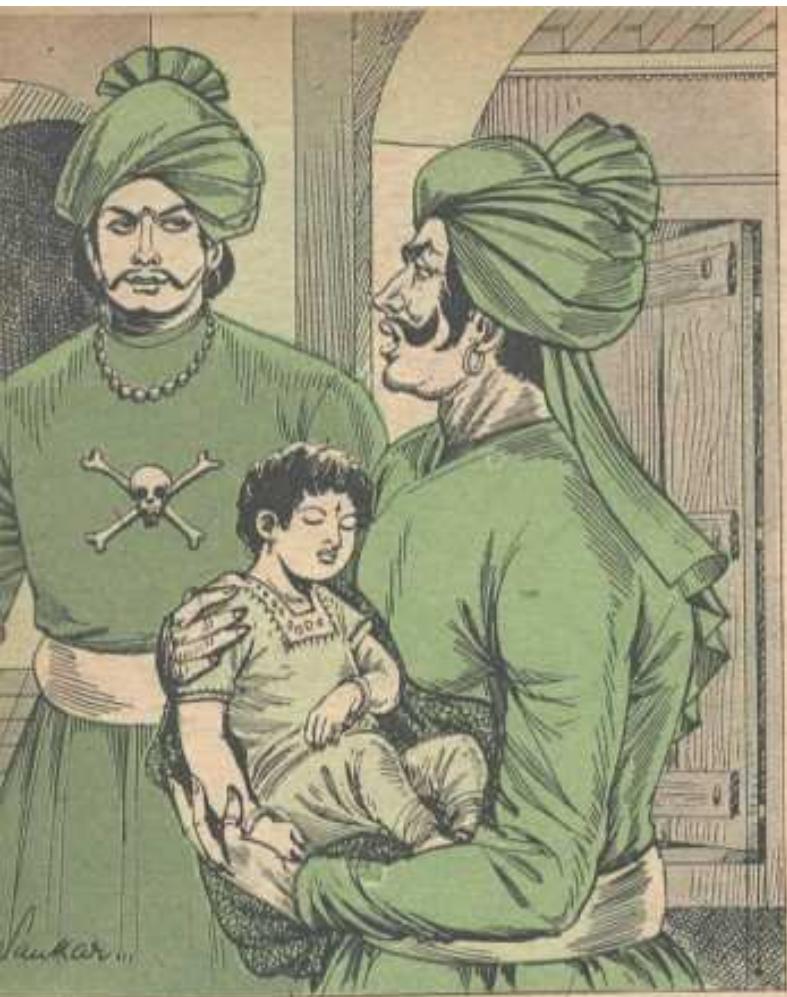
చివరకు, నలభై ఏళ్ళ సది పయనులో ఉదయభానుడు లావణ్య అనే సూందర్య వతిని రెండవ భార్యగా పెళ్ళాడాడు. అమె సొంఘూ, సొయగమూ చూసి పరవశుడై పోయి, అమె తేటిదే లోకంగా ఉంటూ, పెద్ద భార్య అయిన రూపమతిని రోజు చూడక, నెలకు రెండు మూడు సార్లు మాత్రమే అమె దగ్గరికి ఎళ్ళుతూ ఉండేవాడు.

రాజు లావణ్యను పెళ్ళాడి రెండేళ్ళ యింది. కానీ అమెకు పెల్లలు కలగలేదు.

కాని రాజు మాత్రం ఆమెకు పూర్తిగా విధేయుడయిపోయాడు. కానీ ఈ కాలంలోనే రూపమతి ఏవో మూలికల ప్రభావంతో గర్వ వతి అయి, ఒక చక్కని మగ బిడ్డను కన్నది. రాజుకు అమెత్వైన అనందం కలిగింది. పెల్లవాడికి చంద్రభానుడు అని పేరు పెట్టుకున్నారు. తనకు మళ్ళీ మంచి రోజులు వచ్చాయని రూపమతి ఆశపడింది.

అయితే అలా జరగలేదు. ఎందుచేత నంటు, లావణ్య రాజుకు ఏమీ వ్యక్తిత్వం లేకుండా చేసేసింది. అయిన ఇప్పుడు అమె గిసిన గిట్టు దాటలేదు; లావణ్య ఏమి చెయ్యమంటే అడ్డల్లా చేసేవాడు.

రూపమతి ఔన ఈర్ష్యతో లావణ్య. రూపమతి మాయులమారి అనీ, మంత్ర శక్తులతో కొడుకును కన్నదనీ, అమెను పుట్టిన వాడు రాజ్యానికి ఉపద్రవం తెస్తాడనీ రాజుకు నచ్చ చెప్పింది. పెల్లల కోసం

అప్ప కష్టాలు పద్ధ రాజు లావణ్య మాయ మాటలు నమ్మి. పసికందుగా ఉన్న చంద్రభానుష్టి అడవుల పాలు చెయ్యటానికి ఒప్పుకున్నాడు.

ఎనిమిది నెలల వయసు గల చంద్ర భానుష్టి అరణ్యంలో ఫదిలిపెట్టే ఘోర కార్యాన్ని సత్కారు. సత్కారుడు ఆ పసికందును తీసుకుని అరణ్యం కేసి బయలుదేరాడు, కాని అతను అరణ్యంలోకి వెళ్ళాడు, పక్కనే ఉన్న సాత్పురిరాజ్యానికి వెళ్ళి. అక్కడ ఉండే తన మిద్రుడైన జాడూపతి అనేవాడి ఇంటికి వెళ్ళాడు. జాడూపతి ఇంద్రజాల విద్యలు తెలిసినవాడు. ఆయన చంద్ర

భానుష్టి తానే పెంచి. పెద్ద చేయటానికి ఒప్పుకున్నాడు. సత్కారుడు తన దేశానికి తొగి వెళ్ళి, రాజబిడ్డను కింగ్ కారణ్యంలో వదిల వచ్చినట్టు చెప్పాడు.

నెలలూ, సంవత్సరాలూ దోర్లిపోయాయి. ఉదయభానుడికి మరి సంతాసం కలగ రెదు. లావణ్య ప్రాదృవులం చేసెన మీదట ఆయన లావణ్య మేనల్లాష్టి, మహావీరుడు అనేవాట్టి, దత్తత చేసుకున్నాడు.

ఉదయభానుడికి వృద్ధాప్యం వచ్చేస్తు న్నది. ఆయనకు తన పైన గల వెప్రి వ్యాఘాపాన్ని ఆసరా చేసుకుని, లావణ్య అన్న అధికారాలూ చలాయిస్తూ, తన జప్తం వచ్చినట్టు ఏలుతున్నది. పెద్దరాణి సేవకులుండే గదులలో ఉండాలనీ, సేవకులు జీవించినట్టు జీవించాలనీ లావణ్య ఉత్తరువు లిచ్చింది. నానాటికి అమెలో పక్రబుద్ధి, క్రూరత్వమూ పెరిగిపోతున్నాయి. ప్రజలు అమెను తీవ్రంగా ద్వేషిస్తున్నారు.

ఉన్నట్టుండి లావణ్య పరిపాలనాధికారాలన్నీ తనకు ఇవ్వమని రాజును ఒత్తిడి చేసెంది. ధానితో రాజుకు కనువిప్పు కలిగి, తాను ఎంతో కాలంగా పెదుదారిన పోయినట్టు గ్రహించాడు. కాని లావణ్యకు సర్వాధికారాలూ సమర్పించక తప్పింది కాదు. అధికారాలన్నీ పూప్తగతం కాగానే లావణ్య ఆయనను కూడా సేవకులతో చేర్చేసింది.

ఇంత కాలానికి ఉదయభానుదూ, రూపమతి ఒకే జీవితంలో భాగస్వాములయారు. తాను చేష్టతులా అరణ్యం పాలు చేసిన పసిగుడ్డు అస్త్రమానమూ ఉదయభానుది కళ్ళెవదట కనిపెస్తూ ఉండేవాడు. రూపమతి అయునకు సేవలు చెయ్యసాగింది. చంద్ర భానుష్టి కన్న పదహారేళ్ళకు రూపమతి ఏరిగి గర్భవతి అయి, ఒక చక్కని ఆడపిల్లను కన్నది.

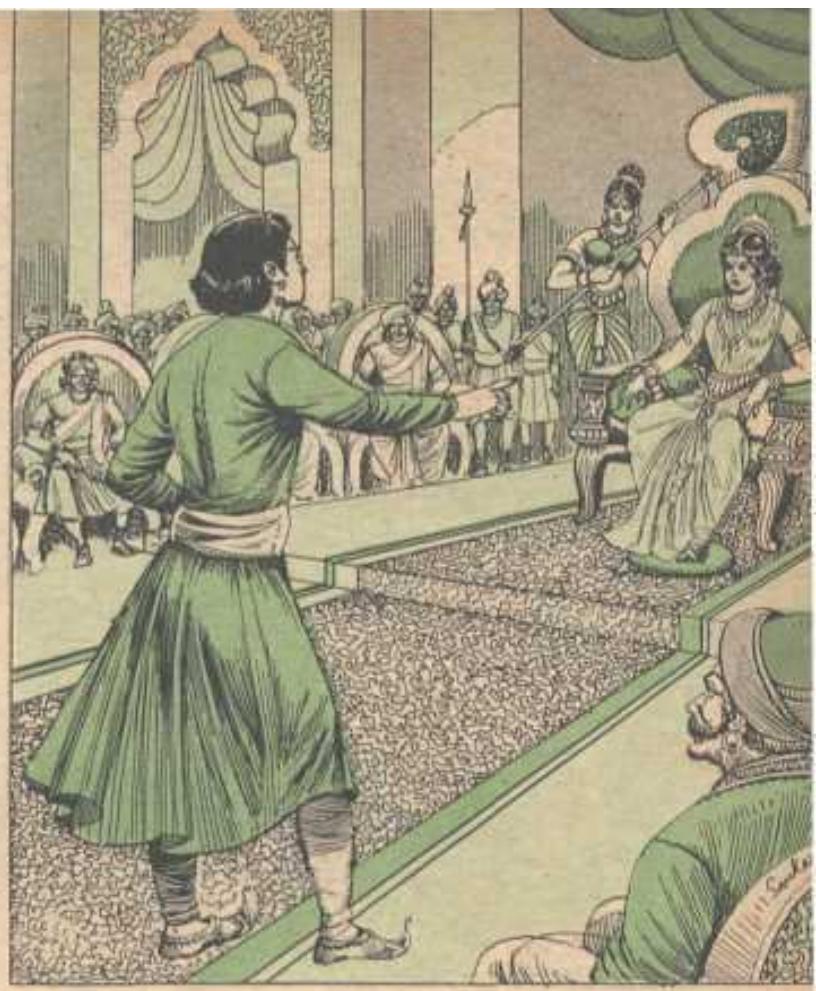
అప్పటికి చంద్రభానుదు జూదూపతి ఇంట పెరిగి పదహారేళ్ళ వాడు అయాడు. అతను మిగిలిన విద్యులతో బాటు, తన పెంపుడు తండ్రి వద్ద ఇంద్రజాలం కూడా నేర్చుకున్నాడు. అతనిప్పుడు అందంగానూ, బలంగానూ, తెలివిగానూ తయారయాడు.

ఒక మంచి రోజు చూసి అతను జూదాపతిని వెంటబెట్టుకుని లావణ్య దర్శారుకు పచ్చి, "నేను చంద్రభానుష్టి. ఈ రాజ్యానికి నిజమైన వారసుష్టి," అని ప్రకటించాడు.

లావణ్య నిర్మాంత పోయి, "ఏనాడే అరణ్యంలో క్రూరమృగాల వాత పడిపోయిన వాడినంటావా? వంచకుడా, తక్కణం బయటకి వెళ్ళు!" అన్నది.

"నేను రాజుగారిని ఒకసారి చూడాలి," అన్నాడు చంద్రభానుదు ధైర్యంగా.

"రాజుగారు వృద్ధుడు; రోగిష్టి; సభకు రాలేరు," అన్నది లావణ్య.

"నా తల్లిని చూడాలి!" అన్నాడు చంద్రభానుదు.

"సీకొక తల్లి ఉన్నదా ఇక్కడ? ఏమిటి నీ ధైర్యం! పంచన చేసినందుకు నిన్ను ఉరి తీఱించగలను," అని లావణ్య అతన్ని బెదిరించింది. ఆమె తన భటులకు, అతన్ని పట్టమని సైగ చేస్తాండగా. చంద్రభానుదు ఆక్కడినుంచి శరవేగంతో బయటికి వెళ్ళి పోయాడు.

ఆ రాజ్యంలో ప్రజలు లావణ్య పరిపాలనతే విసిగిపోయి ఉన్నారు. ఉదయభానుది పైనగాని, అయిన పెంచుకున్న వాడి మీద గాని వారికి ఎలాటి సదభ్యాసమూ లేదు. దర్శారులో ఉండిన పురప్రము

ఖులు ఎప్పుడైతే చంద్రభానుష్టీ చూసి, సింహసనానికి తాను వారసుడను అనటం విన్నారో, అప్పుడే వారికి ప్రాణాలు లేచి వచ్చాయి.

చంద్రభానుడు పుర ప్రము ఖు ల ను కలుసుకుని తన వృత్తాంతమంతా చెప్పగానే వారు, “ఈ పాపిష్టి పాలకురాలి సుంచి మమ్మల్ని ఉద్దరించు. మేమంతా నీ పక్కం ఉంటాం,” అన్నారు.

-వారినందరినీ వెంట బెట్టుకుని, తనను అరణ్యానికి వంపినప్పుడు తాను థరించి ఉండిన దుస్తులు కూడా తీసుకుని, చంద్ర భానుడు మర్మాదు మళ్ళీ దర్శారుకు వెళ్ళాడు. అతను ఆ దుస్తులను లావణ్య

ముందు ఉంచి, “ఇవిగో, నా చిన్ననాటి ఉదుపులు,” అన్నాడు.

“పిల్లవాళ్ళి వన్యమృగాలు తినేసిన తరవాత ఎవరో ఏటిని సంగ్రహించి ఉంటారు,” అన్నది లావణ్య.

“ఈ కుర్రవాళ్ళి ముసలిరాజు, రాళీ చూసి గుర్తు పట్టగలరేమో చూడరాదా ?” అన్నారు పురప్రముఖులు.

ఉదయభానుడూ, రూపమట్టి వచ్చి చంద్రభానుష్టీ చూశారు. తాని వారు అతన్ని గుర్తించలేకపోయారు.

లావణ్య చంద్రభానుడితో, “పంచకుడా, నీ నిజం బయటపడింది. నీకు మరణ దండన విధిప్రున్నాను,” అన్నది.

అంతదాకా దూరంగా ఉన్న జాదూపతి ముందుకు వచ్చి, “అంత తొందర పనికి రాదు. ఇద్దరు వృక్షాలు తల్లికొడుకులు అప్పనే కాదే తెలు సుకో పట్టానికి ఒక ప్రక్రియ ఉన్నది. తల్లి చనుబాలు చెరు పులో ఒక చివర పొసి, చెరుపు రెండే చివర కొడుకు కుండతో నీరు తీసినట్టాయితే ఆ కుండ నీకులో ఆ తల్లిపాల జాడలు కనిపిస్తాయి. అందుచేత రూపమట్టిరాళీ స్త్రణ్యం చెరు పులో ఒక పక్క పోయించండి. చంద్ర భానుష్టీ రెండవ పక్క సుంచి చెరుపులో నీరు తియ్యానిప్పయిండి. వారిద్దరూ నిజంగా తల్లి కొడుకుల్తైతే తల్లిపాలు కుండలోకి

వచ్చి తీరుతాయి. ఈ పరీక్ష పెట్టగలరా?" అన్నాడు.

జాదూపతి చెప్పినట్టుజరగటం అసాధ్యం గనక లావణ్య అలాటి పరీక్షకు సంకోచించ కుండా సమ్మతించింది.

"కానీ ఈ పరీక్షలో ఈ మనిష నెగ్గక పొతే అతనికి ఇర శ్చయం తప్పుదు," అన్నాడామె.

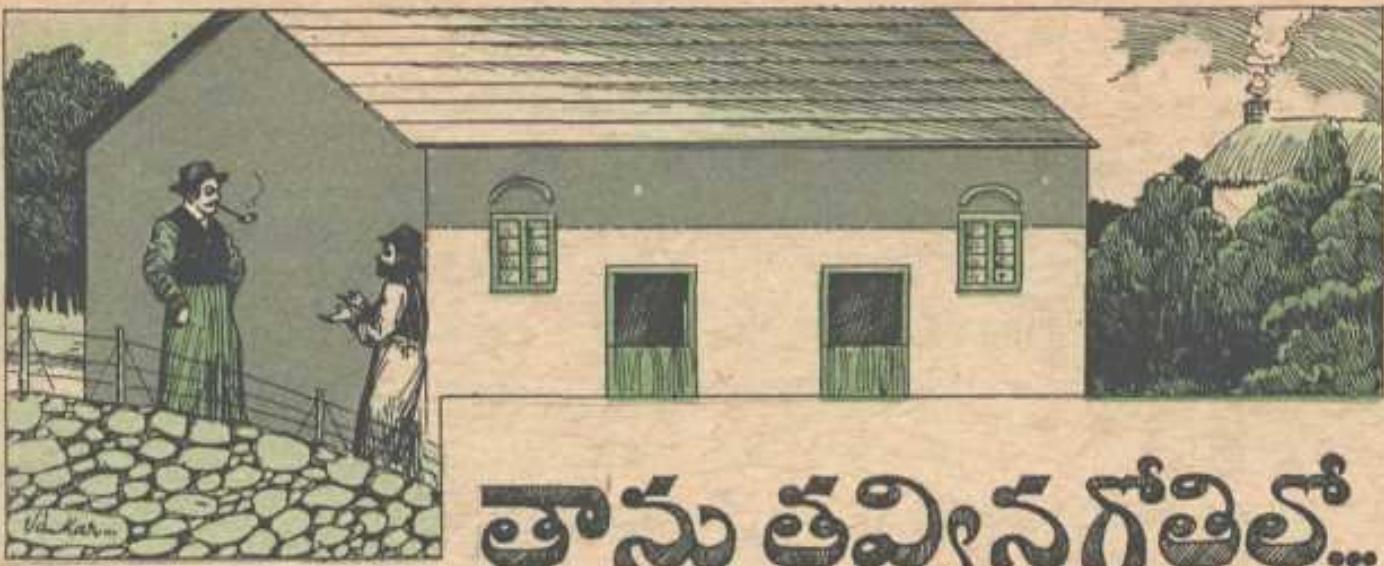
"అందుకు నేను సిద్ధమే!" అన్నాడు చంద్రభానుడు.

పరీక్షకు కావలసిన ఏర్పాట్లన్నీ జరిగాయి. రెండు రోజుల అనంతరం రాజభవనంలోని కోనెబి పద్మ జనం గుంపులు గుంపులుగా చేరారు. రూపమతి ఇచ్చిన చనుబాలు కోనెరులో ఒక చివర పొశారు. చంద్రభానుడు రెండే చివర శాఖ పాత్ర తినుకుని నీటిలోకి దిగాడు. అతను తన చేతిలోని పాత్రాను నీటితో కడిగి, కొద్ది సేవటిలో అందులోకి కొద్ది నీరు తిసుకుని పైకి పచ్చాడు. ఆ నీరు పాల లాగా ఉండటం చూసి ప్రేక్షకులు నిర్మాంతపోయారు.

అతనే రూపమతి కొదుకు అనీ, సింహానానికి వారనుడనీ పురప్రముఖులు రూఢి చేసుకుని, లావణ్యతో, "ఇక నువ్వ గడ్డి దిగవచ్చు! ఈ చంద్రభానుడికి రాజ్యాభిపేకం చేస్తాము," అన్నారు. వారి నీర్లు యానికి లావణ్య తల వంచవలసి వచ్చింది.

చంద్రభానుడు పాత్రలోకి పాలు ఎలా తెప్పించాడు? అతను ఒక చిన్న గుడ్డ పీలికను ఆరగా ఆరగా పన్నెందుసార్లు పాలలో ముంచి, చివరకు ఎండబెట్టి దాన్ని తన బొద్దులో దేపుకున్నాడు. తరవాత అతను శాఖ పాత్రాను కడుగుతున్నట్టు నటించే టప్పుడు ఆ గుడ్డ పీలికను పాత్రలోని నీటిలో వేసి గిలగాట్టి, ఆ నీటికి పాలరంగు తెప్పించాడు. తరవాత అతను ఆ గుడ్డపీలికను నీటిలో వేసి, కాలితో మట్టిలోకి తోక్కేళాడు. తరవాత అతను పాత్రలోకి నీరు తీసుకున్నట్టు నటించి ఒడ్డుకు ఎక్కు వచ్చాడు. యఱక్కి పారింది. కోనెరు ఆవతల నీటిలో పొసిన పాలే పాత్రలోకి వచ్చాయని అందరూ అనుకున్నారు.

తాను తప్పినగోల్తే..

ఆయిదు వందల ఏళ్ళ క్రితం హంగరిలో ధర్మక్కుడని పేరుపడిన మాత్రాన్ అనే రాజు పరిపాలించిన కాలంలో, రాజభానికి కొంత దూరంలోని ఒక గ్రామంలో ఒక ధనికుడు ఉండేవాడు. 'ఆ ధనికుడికి నయ వంచన పుట్టుకతో పచ్చిన విద్య. అబ్బాలు చెప్పి సాచివాళ్ళకు గోతులు తవ్వి, తన మాటలు నమ్మి వాళ్ళు అందులో పడితే అయిన మహా అనందించేవాడు.

ఒకసారి అయిన రాజభానికి వెళ్ళి, ఏపే బేరాలు చేసి సంచీకు బంగారు నాణాలతో తిరిగి పచ్చి, గ్రామంలో ప్రతి వాడితోనూ తాను కుక్కలను అమ్మి అంత బంగారమూ సంపాదించాననీ, అక్కడ కుక్కలకు వల్లమాలన గిరాకి ఉన్నదనీ చెప్పాడు.

ఈ మాట విన్న ఒక నిరుపేదవాడు ధనికుడు చెబుతున్న అబ్బాలు ఎవరో

చెప్పుకుంటూ ఉండగా ఏని, తాను కూడా నాలుగు రబ్బులు చేసుకుండా మన్న ఆశతో ధనికుడి వద్దకు పచ్చి. "కుక్కల ఆమ్మ తాన్ని గురించి నేను విన్నది నిజమైనా, బాబుగారూ?" అంటూ అడిగాడు.

"అపునురా! మాత్రాన్ మహారాజుగారు కుక్కలను ఎడా పెడా కొనెష్టున్నాడు! మంచి ధర ఇస్తున్నాడు. ఈ సంగతి తెలియ గానే నేను ఎవరికి చెప్పుకుండా ఉప్పు రబ్బంతా పెట్టుబడి చేసే కుక్కలను కొని, వాటిని రాజభానికి తీసుకుపోయి రాజుగారికి అమ్మాను. ఆ బేరంలో సంచీకు బంగారం సంపాదించుకున్నాను. పాపం, నువ్వు పేదవాడివి గద. రబ్బు చేసుకోదలిస్తే రాజుగారికి కుక్కలను అమ్ము. అయినకు ఎన్ని కుక్కలైనా కావాలట! అందుచేత అయిన ఇంకా చాలా కుక్కలను కొనబోతున్నారు." అన్నాడు ధనికుడు.

పేదవాడు ఈ మాటలు పూర్తిగా నమ్మాడు. వాడికి, పాపం, డబ్బు చేసుకో వాలన్న తహ తహ ప్రట్టుకొచ్చింది. కాని వాడి దగ్గిర పెట్టుబడికి డబ్బు ఏమీలేదు. అమ్ముదామున్న ఒక బక్క చికిత అపు తప్ప వాడి వద్ద మరేది లేదు. అయినా ఇంత మంచి అవకాశాన్ని దాటి పోనివ్య రాదని వాడు ఆ బక్క అపును సంతకు తీసుకుపాయి అమ్మ కొన్ని కుక్కలను కొని, వాటి మెదలకు తాళ్ళ కట్టి రాజధానికి తీసుకుపాయాడు.

కాని వాడు రాజభవన ద్వారం చేరినాక ద్వారపాలకులు వాణ్ణి లోపలికి పోనివ్య లేదు. ధనికుడు తనను నిష్టారణంగా దగా చేసినట్టు వాడికి అర్థమయింది. తనను

చూసి రాజభటులు నప్పుతుంటే పేదవాడు ఏడవసాగాడు.

రాజభవనం పైభాగం మంచి రాజుగారు, కుక్కలను వెంట బెట్టుకుని ఉన్న ఒక పేదవాడు ఎడుస్తూ ఉండటం చూసి, విషయం తెలుసుకోగోరి, కుక్కలను వెంట బెట్టుకు వచ్చిన మనిషిని తన వద్దకు తీసుకురమ్మని ఒక సేవకుట్టి ఆజ్ఞాపించాడు.

పేదవాడు రాజుగారి వద్దకు వెళ్ళి, తన గ్రామంలోని ధనికుడు తనకు అబద్దం చెప్పి ఎలా మోసం చేసినది వివరంగా చెప్పాడు.

రాజుకు వాణ్ణి చూస్తే జాలికలిగింది. అయిన తాను కుక్కలను కొంటున్న మాట నిజమే నని చెప్పి, పేదవాడికి సూరు

బంగారు నాటలు ఇప్పించి, కుక్కలను విడిపించి, ధనికుడి పేరు అదిగి కనుక్కున్నాడు.

పేదవాడి అనందానికి మేరలేదు. వాడు తన గ్రామానికి తిరిగి వెళ్ళి, తాను రాజుగారి దగ్గర సంపాదించుకున్న బంగారం అందరికి చూపించాడు.

ఆ పేదవాడు తన మాట విని నలుగురి లోసూ నప్యలపాలు అపుత్తాడనుకుంటే, వాడు నిజంగానే కుక్కల బేరం చేసి బంగారం తెచ్చుకున్నందుకు ధనికుడికి అమితమైన ఆశ్చర్యం కలిగింది. తాను వెళ్లాకోళానికి అన్న మాట అక్కరాలా నిజ మంఱింది.

ధనికుడికి చూస్తూ కూచే బుద్ది పుట్టు లేదు. ఆయన తనకున్నదంతా అమ్మేసి, ఆ దబ్బుతో వెలకొర్దీ కుక్కలను కొని, వాటిని రాజధానికి తోలుకుపోయి, రాజు భవనం పద్మ ద్వారపాలకులతో తగాదా పెట్టుకున్నాడు. ద్వారపాలకులు ఆయనసూ, కుక్కలనూ లోపలికి పోనిప్పాలేదు. ధని

కుదు కేకలు పెట్టాడు. ద్వారపాలకులు అంతకన్న గట్టగా కేకలు పెట్టారు. కుక్కలు ఆరిచాయి.

ఈ సందడి అంతా ఏమిటూ అని రాజుగారు మేడమీది మంచి చూసి, ఆ మనిషినీ, కుక్కలనూ లోపలికి రానిప్యమని సేవ కులతో అన్నాడు.

ధనికుడు రాజుగారితో తాను కుక్కల బేరం మీద వచ్చినట్టు చెప్పాడు. ధనికుడి పేరు వినగానే, పేదవాళ్లి మోసం చేసినది ఆయనేనని రాజుగారికి తెలిసిపోయింది. ఆయన ధనికుడితో, “సేను కుక్కలను ఒక్కసారే కొన్నాను. ఇంక నాకు కుక్కల అపసరం లేదు. నువ్వు సమయం దాటి వచ్చాపు, పాపం!” అన్నాడు.

ధనికుడు రాజధానికి ఎలా వెళ్ళాడో అలాగే స్వగ్రామానికి తిరిగి వచ్చాడు. కాకపోతే ఆయన ఆస్తి అంతాపోయింది. ఆయన చేసిన కుక్కల వ్యాపారం గురించి ప్రజలు చాలాకాలం చెప్పుకుని ఆనందించారు.

కవి సేవన్

దేవగిరిలో ఒక గొప్ప అశుకవి ఉండేవాడు. అయిన ప్రతి ఏదు తన భార్యతో సహ ఒక పరిసర దేశానికి వెళ్లి. ఆ దేశపు తీర్మాలు సేవించి, వింతలు చూసి, ఆ దేశపు రాజు గారి ఘూర్చేత్తరాలు తెలుసుకుని, రాజు సభకు వెళ్లి, అశువుగా ఆయన పైన పద్మాలు చెప్పి, అయిన చేత సన్నానం పొంది, దేవగిరికి తిరిగి వచ్చి సుఖంగా జీవిస్తూ ఉండేవాడు.

ఒక ఏదు ఆయన అమురావతీ పట్టణానికి వెళ్లాడు. భార్య భర్తలిద్దరూ అక్కడి వినేదాలన్నీ చూశారు. అమురావతిని పాలించే రాజు పరిపాలనలో సమర్పుడనీ, కపీశ్వరు లను ఛాలా అభిమానిస్తాడనీ విన్నాడు కవి. ఆయన తన భార్యను రాజుగారు నిర్వహించే థర్మస్తుతంలో పదలి, తాను రాజసభకు వెళ్లి, రాజుగారిని పాగదుతూ అశు ఘుగా కొన్ని పద్మాలు చదివాడు.

కవిగారి ప్రతిభ చూసి సభికులందరూ పరమానందం చెందారు. రాజు తన్నయు దయిషాయాడు. అయిన కవిని, “మీరు అమురావతిలో నివాసం ఏర్పాటు చేసుకోబోతున్నారా?” అని ఆడిగాడు.

“లేదు, మహారాజా. నేను ఏ దేశం వెళ్లినా యాత్రార్థమేపోతాను. మా దేవగిరి నా శాశ్వత నివాసం. దాన్ని విడిచి నేను మరొక చేట ఉండుతేను,” అన్నాడు కవి.

ఈ మాట రాజుకు నిరాశకలిగించినట్లు కనబడింది. తన దేశం నుంచి ఒక్క పరహా కూడా పై దేశాలకు పొపటం ఆయనకు ఇష్టం లేదు. అందుచేత కవికి ఏవిధమైన బహు మానంగాని ఇవ్వటం రాజుకు ఇష్టం లేదు.

కానీ, తన మీద అంత చక్కని కవిత్వం చెప్పిన కవిని ఎదేవిధంగా సత్కరించటం తన విధి కాబట్టి రాజు సభచాలిస్తూ, కవిని తన ఆతిథ్యం స్వీకరించమని కోరాడు.

కవి రాజుగారి ఇంట భోజనం చేసి, అయన పెట్టిన బట్టలు తీసుకుని తాను పొందిననిరాక పైకి తెలియనివ్యక, ఆ సాయంకాలం రాజువెంట ఉద్యానవనానికి వెళ్లి, చీకటి పడేవేళకు సత్రం చేరుకున్నాడు.

“రాజుగారిని చూశారా? కవిత్వం విని పించారా? రాజుగారు ఏ మిచ్చారు?” అని భార్య అడిగింది.

“అసలే లేనివాడాయో! ఏ మిస్తాడు, పాపం?” అన్నాడు కవి.

“అదేమిటు? రాజుగారు ఏమీ లేనివాడా?”
అన్నది భార్య అశ్వర్యంతో.

“పారపాటు నాది! వదువు సంధ్యలు రానివాణి రసిక చక్రవర్తి అన్నాను; అరణ్యాన్ని పాలించవలసిన వాణ్ణి మహానగరాధికురుడన్నాను; పిల్లని తరమటం చేత గాని వాణ్ణి మహావిరుడన్నాను. అంతా విని అ పుణ్యత్వుడు ఏమీ ఇవ్వలేనని నేఱితో చెప్పక, భోజనం పెట్టి, బట్టలిచ్చి పంపే శాడు,” అన్నాడు కవి.

“ఆ భోజనమైనా ప్రజల సాత్తే కద!”
అన్నది కవిభార్య.

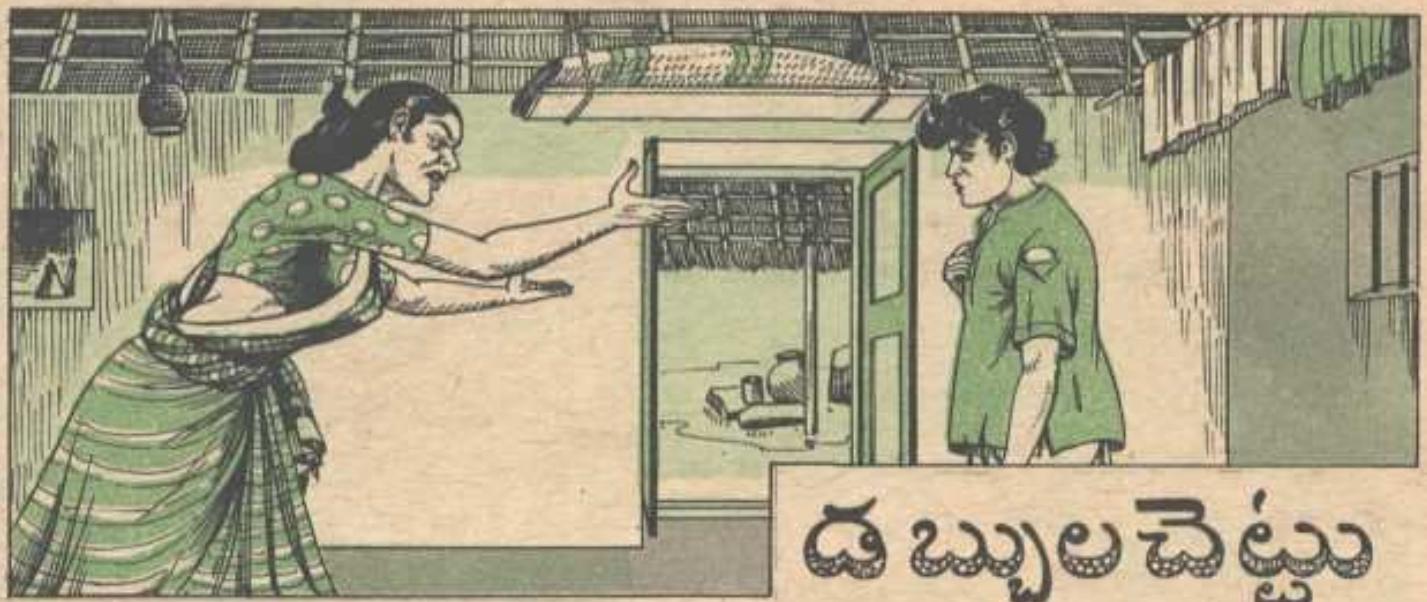
ఆ సత్రంలో పనిచేసే వారిలో దాదాపు అందరూ రాజుగారి చారులే. కవికి, ఆయన భార్యకూ జరిగిన సంభాషణ ఆ రాత్రే రాజుగారి చెవిన పడింది.

మర్మాదు ఉదయం కవి భార్యాసమే తుడై దేవగిరికి బయలుదేరిన కొద్ది సేపటికి ఒక బండి శాఖిగాపాతూ వారికి తటస్త పడింది. బండివాడు తానుకూడా దేవగిరికి పోతున్నానని చెప్పి వారిద్దరినీ బండిలో ఎక్కించుకున్నాడు.

కవి ఇంటికి చేరిన కొద్ది సేపటికి అమరావతి రాజుగారి దూతలు వచ్చి, ఒక మూటను కవిమూందు పెట్టి, “మహారాజుగారు తమకు యూభైవేల పరహలు కానుక పంపారు. ఇంత మూట తమకు ఐరువ వుతుందని మా ద్వారా పంపారు.” అని చెప్పి శలపు పుచ్చుకుని వెళ్లిపోయారు.

ఆ యేడే కవి దేవగిరి నుంచి అమరావతికి తన నివాసం మార్చుకున్నాడు.

డబ్బుల చెట్టు

పాపయ్యకు తండ్రి చిన్న తనంలోనే పొయాదు. అందుచేత ఆ కుటుంబం అర్థికంగా దబ్బు తిన్నది. పాపయ్య తల్లి పాపయ్య మీదనే ఆశలన్నీ పెట్టుకుని అతన్ని పెంచింది.

కానీ అమె ఆశలు నీరు కారిపోయాయి. పాపయ్య తని తిరిగే వాడు. వట్టి మూర్ఖుడు. అస్త్రమానమూ తల్లిని డబ్బులు అడిగేవాడు.

తల్లికి వినుగతి, "ఎప్పుడూ డబ్బులు అదుగుతావు, మన పెరట్టో డబ్బులచెట్టు ఉందనుకున్నావా?" అన్నది.

"ఆయితే డబ్బు పాతిపెట్టి డబ్బు చెట్టు మొలిపించి, నాకు కావలిసిన డబ్బులు ననె కోసుకుంటాను," అన్నాడు పాపయ్య.

"డబ్బు పాతిపెడితే డబ్బు చెట్టు మొలవదురా. దేశం తిరిగి డబ్బు ఏతునం ఎక్కుడ దొరికేది తెలుసుకో," అన్నది పాపయ్య తల్లి.

అమూరుకుడైన పాపయ్య తల్లిమాట నమ్మి. ఇల్లు విడిచి బయలుదేరాడు. తాను ఎరిగిన వారిలో డబ్బు పుష్కలంగా ఉన్న వాళ్ళన్నారు. పాపయ్య వాళ్ళవద్దకు వెళ్లి డబ్బు చెట్టు గురించి అడిగాడు.

వాళ్ళ పాపయ్యను చూసి నష్టుకుని, "డబ్బుల చెట్టు అడవిలో దొరుకుతుంది," అన్నారు హేళనగా.

పాపయ్య ఆ మాట నమ్మి అడవికి బయలుదేరాడు. సాయంతాలానికి పాపయ్య అడవి చేరుకున్నాడు. అక్కడ ఒక ముసలమ్మ ఎండుపుల్లలు ఏరుకుంటూ వాడికి కనిపించింది.

"అవ్వా, డబ్బుల చెట్టు విత్తనం ఎక్కుడ దొరుకుతుంది?" అని వాడు ముసలమ్మను అడిగాడు.

ముసలమ్మ తల ఎత్తి పాపయ్యను చూసి, అమూరుకుడని గ్రహించి, "పాద్రు

పొతూ ఉంది. కాస్త పుల్లలు ఏరిపెట్టు, తర వాత చెబుతాను." అన్నది.

అనందంతే పాపయ్య గబ గబ పుల్లలు ఏరాడు.

"బాబూ, ముసలిదాన్ని, మోయలేను, ఈ పుల్లల మోపు కాస్త ఇంటిదాకా తెచ్చి పెట్టు." అన్నది ముసలమ్మ పాపయ్యతే.

సరే అని పాపయ్య పుల్లల మోపు ఎత్తు కుని, ముసలమ్మ వెనకాలే బయలుదేరాడు. కొంతసేపటికి ఇద్దరూ ముసలమ్మ ఉండే గుడినె చేరుకున్నారు.

"బాబూ, ఈ పుల్లలు తీసుకుని ఉండ్లోకి వెళ్ళి, అమ్మ డబ్బులు తీసుకురా," అన్నది ముసలమ్మ.

పాపయ్య దీక్షగా ఆ పుల్లల మోపు తీసు కుని ఉండ్లోకి వెళ్ళి, దాన్ని అమ్మ డబ్బులు తెచ్చి, ముసలమ్మకు ఇచ్చాడు. ముసలమ్మ చాలా సంతోషించింది.

"అవ్యా, ఇప్పుడు చెప్పు, డబ్బుల చెట్టు విత్తనం ఎక్కడ దేరుకుతుంది?" అని పాపయ్య ముసలమ్మను అడిగాడు.

"పముచుం వచ్చినప్పుడు నెనే చెబుతాను. అంత వరకూ టిపెకపెట్టు," అన్నది ముసలమ్మ.

ఆది మొయలు పాపయ్య ముసలమ్మ ఇంటోనే ఉంటూ, ఆమె చెప్పిన ప్రకారం అదవికి వెళ్ళి, కట్టెలు కొట్టితెచ్చి, వటిని అమ్మ ముసలమ్మకు ఇస్తూ వచ్చాడు.

రోజులూ, వారాలూ, నెలలూ గడిచాయి. పాపయ్య కట్టెలు అమ్మగా వచ్చిన డబ్బులు ముసలమ్మకు ఇస్తూనే ఉన్నాడు.

ఒక నాడు ముసలమ్మ బరువైన డబ్బులమూటు తెచ్చి పాపయ్య చేతికి ఇచ్చింది. పాపయ్య అశ్చర్యపోయాడు.

ముసలమ్మ వాడితో, "చూకావా, బాబూ? కష్టపడితే డబ్బు సంపాదించవచ్చు. కష్టమే డబ్బుకు విత్తనం. ఇక నువ్వు వెళ్ళి, కష్టపడి పనిచేసి, నీ తల్లిని సుఖపెట్టు," అన్నది.

పాపయ్య ముసలమ్మ దగ్గిర సెలవు తీసుకుని ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళాడు. వాడు కష్టార్థితంతే ఇంటికి తిరిగి వచ్చినందుకు వాడి తల్లి సంతోషించింది.

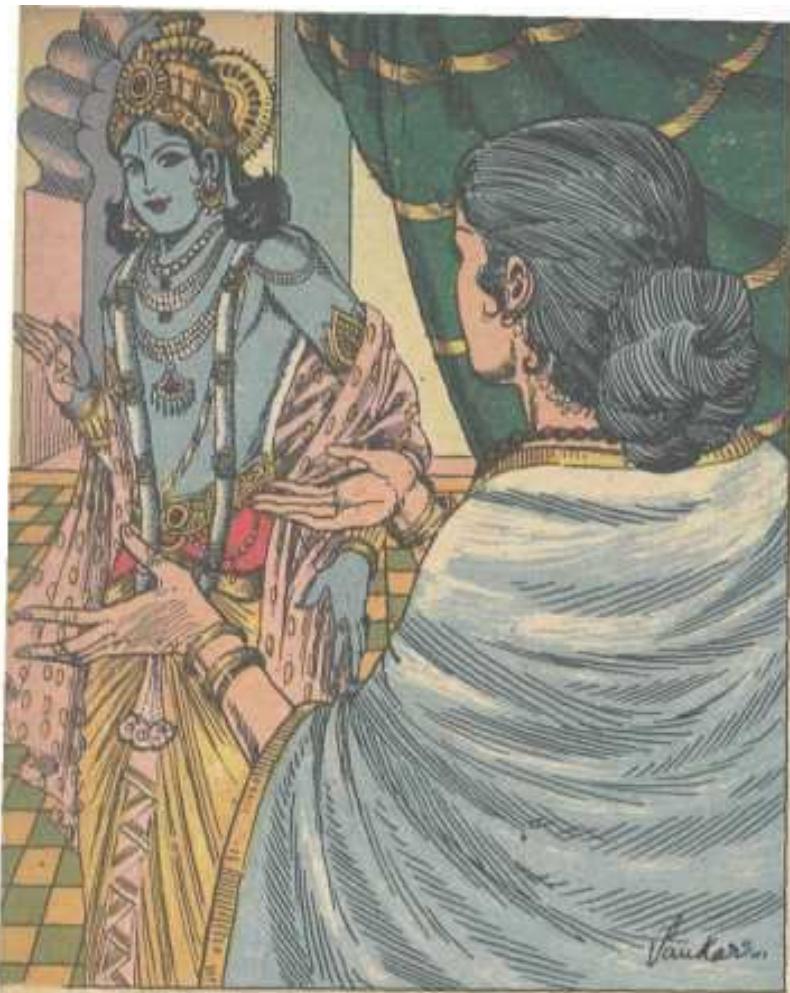
శ్రీష్వారోత్తం

కృష్ణుడు ప్రసాదించిన దివ్యదృష్టితో ధృత రాష్ట్రుడు విశ్వరూపాన్ని ఆశగా చూశాడు. తరవాత అయిన కృష్ణుడితో, "భగవంతుడా, ఎంతో దయతో నువ్వు నాకు దివ్యనేత్రాలు ఇచ్చాము. ఏటని మళ్ళీ నువ్వే తీసుకో. నీ రూపాన్ని చూసిన కళ్ళతో మామూలు మనుమలనూ, ప్రపంచాన్ని చూడలేను," అన్నాడు.

మరుక్కణం సభ ఎప్పటిలాగే ఉన్నది. కృష్ణుడు మామూలుగానే ఉన్నాడు. నారుడు మొదలైన దేవర్థలు సభలో లేరు. కృష్ణుడు సభలోని బుయమలతో వస్తానని చెప్పి, ఒక చెయ్యి సాత్యకికి, రెండే చెయ్యి విదురుడికి ఇచ్చి. సభ నుంచి బయలు దేరాడు. అతని వెంట కౌరవులూ, మిగిలిన

రాజులూ బయలుదేరారు. చాలా కోపంలో ఉన్న కృష్ణుడు వారి వంక చూడనైనా లేదు. ద్వారం వద్ద దారుకుడు రథంతోసహస్రింగా ఉన్నాడు. కృష్ణుడు రథంలో ఎక్కి కూర్చుగానే ధృతరాష్ట్రుడు అతనితో, "కృష్ణా, నన్ను నువ్వు ఆపార్తం చేసుకోవద్దు. పాండవుల పట్ల నాకు ఎలాటి దురుద్దేశమూ లేదు. నేను దుర్యథనుడికి చెప్పినపిాతం నువ్వు విన్నాము. సభలో అందరూ విన్నారు గదా!" అన్నాడు.

కృష్ణుడు ధృతరాష్ట్రుణ్ణి, భీష్మ, ద్రౌణి, బూధీక, కృపులలాటి పెద్దలనూ ఉద్దేశించి, "మహాత్ములారా, సభలో జరిగిన దంతా మీరు చూశారు. దుర్యథనుడు రోషంతో సభనుంచి లేచిపోయాడు. ధృతరాష్ట్రుడు తాను అసమర్థుణ్ణి అని అన్నాడు. నేను

వచ్చినపని ముగిసింది. వెళుతున్నాను.
నాకు శలవు ఇచ్చించండి," అన్నాడు.

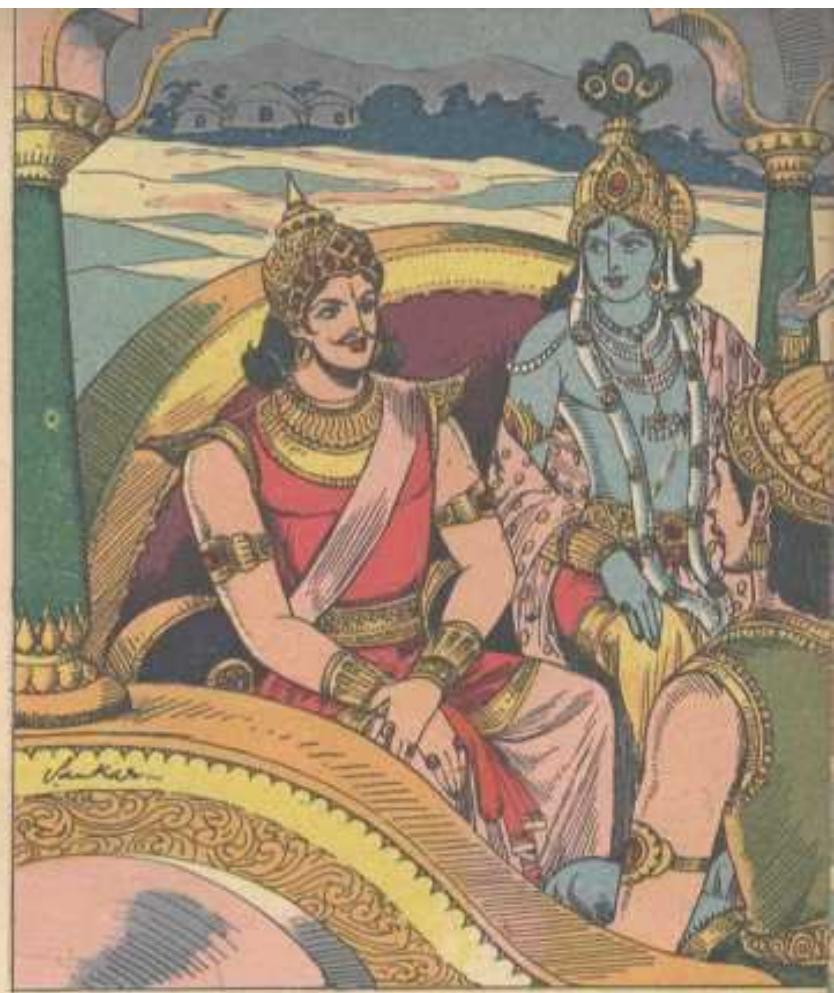
పెద్దలందరూ కృష్ణుడికి వీడేళ్లు చెప్పి
తమ తమ జళ్లకు వెళ్లిపాయారు.
కృష్ణుడు రథం మీద తన మేనత్త అయిన
కుంతి ఇంటికి వెళ్లాడు. అతను కుంతి
దేవికి కారపసభలో జరిగినదంతా చెప్పి.
"దేవి, ఎందరు ఎన్నివిధాల చెప్పినా
యర్యాధనుడు వినిపించుకో లేదు. రాజ
లోకానికి కాలం మూడింది. అర్థానుడు
వాళ్లను కార్పిచ్చులాగా దహస్తాడు. నేను
పాండవుల దగ్గరికి పోతున్నాను. వారికి
ఏమన్నా సందేశం ఇస్తావా?" అని
అడిగాడు.

"నాయనా, ధర్మానికి భంగం రానివ్వ
వద్దని ధర్మరాజుతో చెప్పు. క్రతియులు
బాహుబలంతో జీవించటం ధర్మం. అందు
కోసం హంస చెయ్యవలసి వస్తే అది విధి
నిర్ణయమన్న మాట. హర్షం కుబేరుడు
ముచికుందు దనె రాజుర్చి భూమండల
మంతా ఇస్తానంటే ముచికుందుడు తీసు
కోక, తన భుజబలంతో సంపాదించుకున్న
రాజ్యమే తనకు కావాలన్నాడట. ధర్మ
రాజు ఇప్పు దనుసరించే మార్గం నాకు
నచ్చినది కాదు. అది పాండు రాజుగాని,
థిమ్మడుగాని ఆమోదించేదికూడా కాదు.
అతనికి నిత్యమూ యజ్ఞ దాన తపస్సులూ,
శార్యప్రప్రజ్ఞలూ, బలమూ, ఉజస్సు ఉండా
లని నేను దీపించినట్టు చెప్పు. రాజ్యపాలన
ధర్మ బద్ధంగా చెయ్యటం ఉత్తమ క్రతియ
లక్ష్మిణం; భిక్షాటనమూ, వ్యవసాయమూ
వాటిజ్యమూ పనికి రాపు. పాండవులు తమ
తండ్రి రాజ్యభాగాన్ని తాము రాబట్టుకోవాలి.
నాకు పరుల అండన బతకటం కన్న
దుఃఖం ఏమి ఉంటుంది? యుద్ధం చేసే
తండ్రి తాతలకు ఉత్తమలోకాలు కలిగించ
మని ధర్మరాజుతో చెప్పు." అన్నది కుంతి
కృష్ణుడితో.

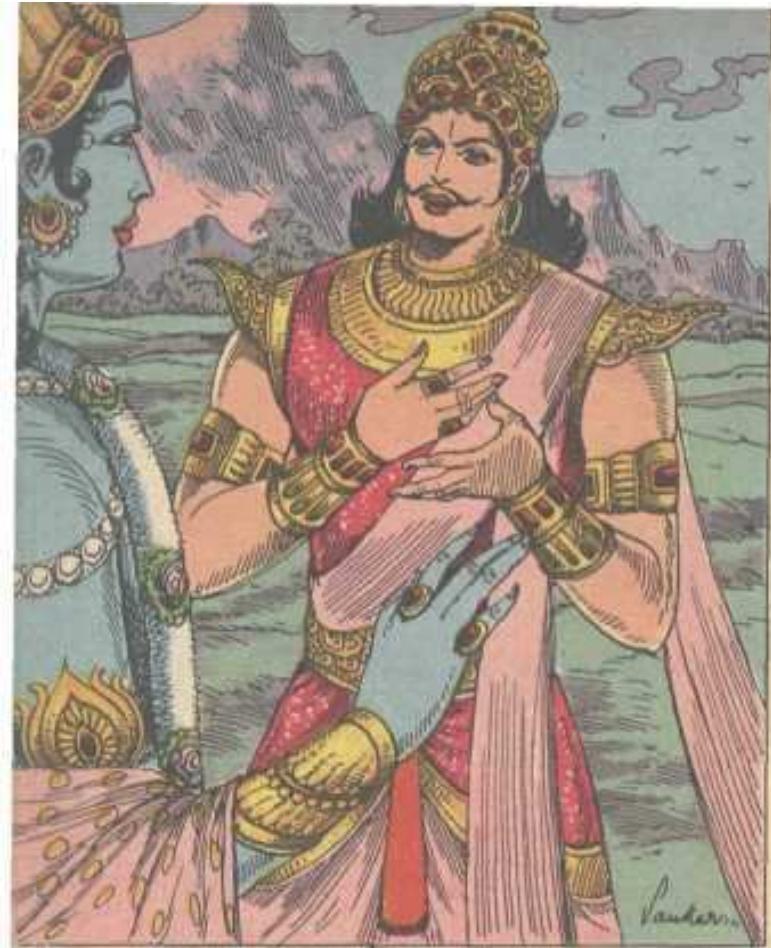
అమె కృష్ణుడికి వీడేళ్లు చెబుతూ,
తాను తన కోదుకులనూ, కోదలినీ అడిగినట్టు
చెప్పమన్నది.

కృష్ణుడు కుంతి మందిరం నుంచి
 బయలుదేరి, కౌరవ ముఖ్య లందరికి
 ఏదైగ్రులు చెప్పి, సాత్యకితోపాటు కర్ణుడై
 కూడా తన రథం మీద ఎక్కించుకుని
 బయలుదేరాడు. రథం సగరం దాటి నిర్మణ
 మైన ప్రదేశం చేరగానే, కృష్ణుడు కర్ణుడితే
 ఏకాంతంగా, “కర్ణ, నువ్వు వేదాలూ, ధర్మ
 శాస్త్రాలూ చదువుకున్న వాడివి. అందుచేత
 నువ్వు గ్రహించ గలవు. కన్యగా ఉపిదుగ్గ
 త్రీకి పుట్టిన వాణి కానీనుడు అంటారు.
 అలాంటి కన్య ఎవరిని వివాహం చేసు
 కుంటే వాడే కానీనుడికి తండ్రి అపుతాడు.
 నువ్వు కుంతిదేవికి కానీనుడుగా పుట్టున
 వాడివి. అందుచేత పాండురాజు పెద్దకొడు
 కుపు; ధర్మ శాస్త్రాల ప్రశారం రాజు
 కావలిసిన వాడివి. నీకు తండ్రి పక్షాన
 పాండవులూ, తల్లి పక్షాన వృష్ణివంశం
 వాళ్ళూ బంధువులు. నా వెంట వచ్చ
 వంటే పాండవులూ, వాళ్ళ కొడుకులూ,
 పాండవుల పక్షాన వస్త్రాన రాజులూ సీ పాడా
 లకు నమస్కరించుతారు. నీకు పట్టాభి
 మేకం జరుగుతుంది. ద్రోపది నిన్ను
 ఆరవ భర్తగా స్వీకరిస్తుంది. ధర్మరాజు నీకు
 యువరాజుగా ఉంటాడు,” అని చెప్పాడు.

దానికి కర్ణుడు, “కృష్ణ, నా మీది
 ప్రేమతోనూ, స్నేహంతోనూ నువ్వు చెప్పిన
 దంతా విన్నాను. నేను పాండు రాజు

కొడుకు ననటానికి సందేహంలేదు. కుంతి
 దేవి నన్ను కని నదిలో పారేస్తే, అథిరథు
 డనే మాతుడు నన్ను చూసి తెచ్చి తన
 భార్య ఆయిన రాథకు ఇచ్చాడు. నన్ను
 అష్టకప్రాలు పడి పెంచిన ఆ దంపతులకు
 పిండాలు పెట్టటుం నా ధర్మం కాదా? నాకు
 వాళ్ళ నామకరణం చేసి వసుమేణు డని
 పేరు పెట్టారు. ఇతర సంస్కృతాలన్నీ
 చేశారు. వాళ్ళ బంధువుల పిల్లలనే నేను
 పెళ్ళాడాను. నాకు వారియందు కొడుకులూ,
 మనమలూ కూడా కలిగి పెరుగుతున్నారు.
 పదమూడెళ్ళగా ధృతరాష్ట్రుడి ఇంట,
 దుర్యాధనుడి అందన రాజ్యభోగాలు అనుభ
 విస్తున్నాను. నన్ను చూసుకుని దుర్యాధనుడు

చెప్పినట్టు ఎవరికి చెప్పక. అర్థస్తుష్టి యుద్ధానికి సిద్ధుణ్ణి చెయ్య," అన్నాడు.

కృష్ణుడు నవ్వి, "నీకు రాజ్యశాంకు లేదన్నమాట. సరే, ఈ మాసం యుద్ధానికి బాగున్నది. ఇంకా వారం రోజులకు అమా వాస్య వస్తుంది. ఆ రోజున యుద్ధం ప్రారంభ మయేటుట్టు చూడమని భీష్మ, ద్రైణ, కృపులతో చెప్పు. నువ్వు కూడా యుద్ధానికి సిద్ధంకా," అన్నాడు.

కర్తృడు కృష్ణుణ్ణి కొగలించుకుని, సెలవు పుచ్చుకుని, తన రథం మీద ఇంటికి వెళ్లాడు. కృష్ణుడు సాత్యకితో సహ తన రథంలో ఉపప్రావ్యానికి బయలుదేరాడు.

కృష్ణుడు తాను చేసిన కృష్ణ ఫలించక తిరిగి వెళ్లగానే విదురుడు కుంతిదేవి పద్ధకు పచ్చి, "నేను ఏది పద్ధు అను కున్నానే అదే జరగబోతున్నది. పాండవ కౌరవులు మహాయుద్ధంలో అనేక లక్షల ప్రాణాలను బలిపెట్ట బోతున్నారు. కృష్ణుడు సంధి కుదర్పులెక తిరిగి వెళ్లాడు," అని దుఃఖించాడు.

కుంతిదేవికి కూడా, యుద్ధంలో భీష్మ ద్రేణుల వంటి మహా పురుషులు చావటం భయంకరంగా తేచింది; తన కొదుకులు యుద్ధంలో జ్ఞాతులను చంపి విజయం పాండటం కన్న దారిద్ర్యంతో మాడి చావటమే మేలేమో ననిచించింది.

పాండవులతో యుద్ధానికి సిద్ధపడ్డాడు, అర్థస్తుష్టితో ద్వ్యంద్వ యుద్ధం చెయ్యమని అతను నన్ను కోరాడు. భయంచేత గాని, తోభంచేత గాని నేను దుర్యథనుడికి అన్యాయం చెయ్యసు. నేను అర్థస్తుష్టితో యుద్ధం చెయ్యకపోతే మా ఇద్దరికి అపకీర్తి తప్పదు. సీ సహయంతో పాండవులు తప్పక జయిస్తారు. నేను తన అన్ననని తలిస్తే ధర్మరాజు రాజ్యం కోరదు. నేనేమో ప్రపంచమంతా జయించినా ఆ రాజ్యాన్ని దుర్యథనుడికి జస్తాను. భూమినంతా ధర్మరాజునే ఏలుకోనియ్యా. దుర్యథను ణ్ణి సంతోష పెట్టటానికి పాండవులను గురించి చాలా హీనంగా మాట్లాడాను. నేను

రానున్న అపదకు మాలకారకుడు కర్ణుడే నని, అతను తన కొడుకులను ద్వేషిస్తూ, వారిని చంపబానికి నిశ్చయించు కున్నాడని ఆమె అనుకున్నది. అందుచేత ఆమె కర్ణుడు మను పాండవులకు అనుకూలంగా మార్ప బానికి నిచ్చయించుకుని, గంగా తీరాన కర్ణుడు జపం చేసుకుంటున్న చేటికి వెళ్లింది. కర్ణుడు తూర్పుగా తిరిగి, చేతు లెత్తి జపం చేసుకుంటున్నాడు. కుంతి అతని వెనకగా వచ్చి, ఎండదెబ్బుకు పదలి, కర్ణుడి పై బట్టమీద కూర్చున్నది.

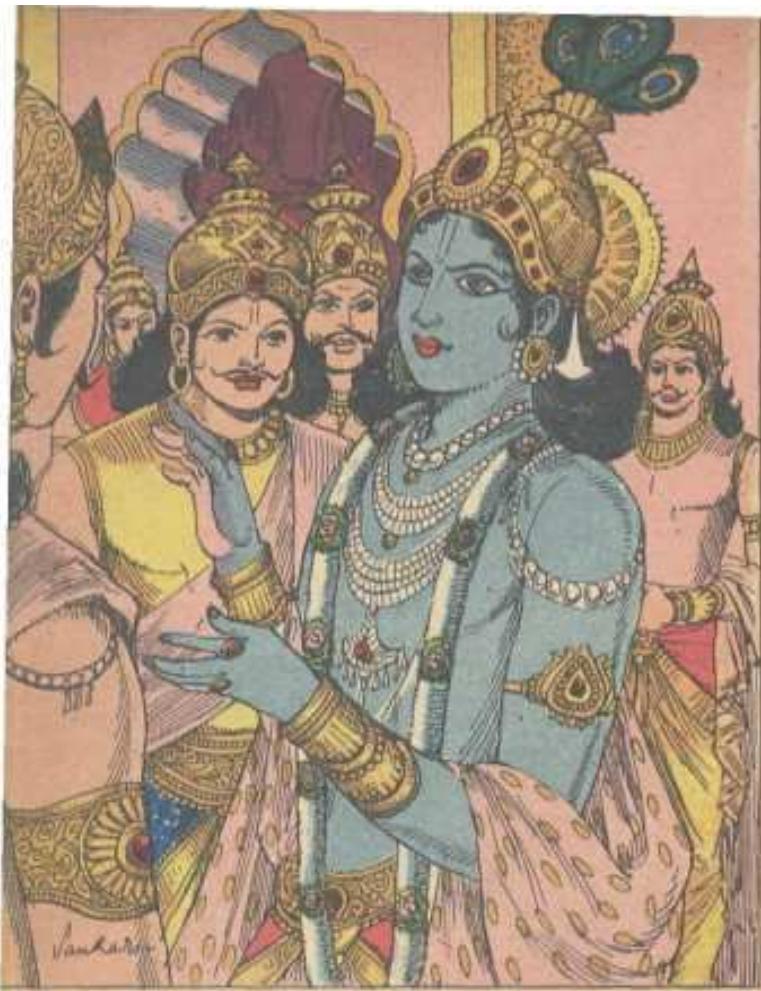
కర్ణుడు జపం చాలించి, కుంతిని చూసి నమస్కారం చేసి, "అమ్మా, కర్ణుణీ, నమస్కారం చేస్తున్నాను. ఏ పనమీద ఇక్కడికి వచ్చాపు?" అని అడిగాడు.

"నాయనా, నువు నా కొడుకుపు. రాథ కొడుకుపు కావు. సూతకులం వాడివి కావు. నా మాట నమ్ము. నువు నీ తమ్ములను ఎరగక, దుర్యోధనుడి కోసం మహా పాపానికి ఒడిగట్టటం అనుచితం. అర్థనుడు స్వయంక్రితో గలుచుకున్న రాజ్యాన్ని కౌరవులు అపహరించారు. నువు దానిని భృత రాష్ట్రుడి కొడుకుల నుంచి తీసుకుని నువ్వే ఏలుకో. బలరాముడూ, కృష్ణుడూలాగ నువ్వా, అర్థనుడూ ప్రేమగా అస్వదమ్ములై ఉండంది. మీ రిద్దలూ ఏకమైతే మీకు అసాధ్యం ఏమీ ఉండదు," అన్నది కుంతి.

ఈ మాటలు ఏని కర్ణుడు ఏ మాత్రమూ చలించక, కుంతితో ఇలా అన్నాడు:

"అమ్మా, నీ మాటలు నేను ఏనను. నువు నాకు మహాపం చేశాపు. ఏ శత్రువు నాకు అంతకన్న పాపం చెయ్యలేదు. పుట్టి గానే నన్ను పారేశాపు. నేను క్షత్రియుడుగా పుట్టినా సూతుడుగా పెరిగాను. నాకు క్షత్రియ సంస్కారాలు ఏపి జరగలేదు. ఇన్నాళ్ళూ నా క్షేమం నీకు పుట్టలేదు. ఇప్పుడు నువు నీ మంచికోరి నాకు హతం చెబుతున్నాపు. నేనిప్పుడు పాండవుల పక్షం అయితే, భయపడి వాళ్ళ అండన చేరానని లోకం అనుకుంటుంది. యుద్ధం జరగబోతూ ఉండగా నేను పాండవులకు అన్ననని

ప్రకటిస్తే రాజులంతా నన్ను దుమ్మైతి పాయ్యారా? ధృతరాష్ట్రుడి కొడుకులు నన్ను ఎంతో ఆదరించి, సత్కరించారు. ఆ సత్కరాలన్నీ వ్యాఖ్యపుచ్చనా? నా మీద అధారపడి వాళ్ళు యుద్ధానికి సిద్ధమయారు. నేను వారి బుఱాం తీర్చుకోవటానికి ప్రాణాలైనా అర్పించాలి. దుర్యథనాదుల కోసం నేనూ, నా కొడుకులూ ప్రాణం ఉన్నంత దాకా పోరాదతాం. అయినా నువ్వు నీ కొడుకులను గురించి భయపడి పచ్చావు గనక నిన్ను నిరాశ చెయ్యాను. నీ కొడుకులందరినీ నేను చంపను. ఒక్క అర్థానుడు మీవహగా, మిగిలిన పాండవు లెవరిప్రాణాలూ తీయను. అర్థానుణ్ణి చంపితేనేగాని నా బల పరా

క్రమాలు సార్థకం కావు. యుద్ధంలో అర్థానుడు చచ్చినా నాతేకలిసి అయిదుగురు కొడుకులు నీకుంటారు. నేనే చచ్చినా నీకు అయిదుగురు కొడుకులుంటారు. నీకు ఆరు గురు కొడుకులు ఏ పరిస్థితిలోనూ ఉండరు. నువ్వు నిశ్చంతగా ఉండు."

కుంతి దుఃఖావేశంతో కర్ణుణ్ణి కౌగలించు కుని, "నాయనా, ఇది విధి వెలాసం. కౌరవులు నాశనం కాక తప్పదు. నీ తమ్ములు నలుగురికి అభయం ఇచ్చినమాట మరపకు. నీకు శుభం కలుగుగాక!" అని దీవించింది. కర్ణుడు ఆమె పాదాలకు నమస్కరం చేసి తన ఇంటికి వెళ్ళాడు. కుంతి తన మంది రానికి తిరిగి పచ్చింది.

కృష్ణుడు ఉపష్టావ్యం చేరుతూనే పాండవులకు జరిగినదంతా చెప్పాడు. ఆతను చాలా సేపు వారితో మంత్రాలోచన చేసి తన విడిదికి వెళ్ళి విశ్రాంతి తీసుకున్నాడు.

ఆ రాత్రి పంచపాండవులు కృష్ణుడితో సహా యుద్ధ సన్నాహం గురించి చర్చించారు. పాండవుల పక్కన పోరాటానికి ఏదు అక్షాహాల సేన సిద్ధంగా ఉన్నది. ఒకొక్క అక్షాహాలిక ఒకొక్క నాయకుడు నియమించ బడ్డాడు. ఆ పీడుగురు అక్షాహాలీ నాయకులూ ఎవరంటే: విరాటుడూ, గ్రుపదురూ, ధృష్టద్యుమ్ముడూ, శఖండి, సాత్యకి, చేకతానుడూ,

భీముడూనూ. ఈ ఏదుగురి మీదా ఒక మహా నాయకుడుండాలి. అతను భీముడికి దీప్తిసువాడుగా ఉండాలి. అలాంటి వాడు ఎవడని ధర్మరాజు తన తమ్ములను అడిగితే, సహదేవుడు విరాటుణ్ణే, నకులుడు ద్రుషుడుణ్ణే, అర్థనుడు ధృష్టిద్యుమ్ముణ్ణే, భీముడు, శిఖండినీ సూచించారు. ఏ ఇద్దరూ ఒక ఏథంగా చెప్పకపోవబంతే ధర్మరాజు కృష్ణుడి అభిప్రాయం ప్రకారం సర్వ సేనాని నిర్ణయింతామన్నాడు. కృష్ణుడు ధృష్టిద్యుమ్ముణ్ణే సూచించాడు.

పాండవ బలాలకు ధృష్టిద్యుమ్ముడు సర్వసేనానిగా నిర్ణయించ బడినట్టు తెలిసి రాజులందరూ సంతోషించారు. ఆర్థి టంగా సైనిక సన్నాహం ఆరంభమయింది. రథాలు నదిచాయి. శంఖాలూ, దుండు భులూ మోగాయి. పాండవుల బలాలు మహా సముద్రంలాగా కదిలాయి. సేనకు ముందు భీమ, నకుల, సహదేవులు వెళ్లారు. వాళ్ళ వెనకగా అభిమన్యుడూ, ఉప పాండవులూ, ధృష్టిద్యుమ్ముడూ,

ఇతర పాంచాల యోధులూ కదిలారు. సేన మధ్యలో ధర్మరాజున్నాడు. సైన్యం వెంట రకరకాల వాహనాలూ, యంత్రాయుధాలూ, వైద్యులూ, పరిచారకులూ ఉన్నారు. ద్రోపది తన దాసదాసీజనంతో సహ ఉప ప్లావ్యంలోనే ఉండిపోయింది.

పాండవులు సేనలతో బయలుదేరే ముందు బ్రాహ్మణులకు గోపులూ, బంగారమూ దానం చేసి, వారి అశీర్వదాలు పాండారు.

సేన వెనక భాగంలో విరాటుడూ, కుంతి భోజుడూ, ధృష్టిద్యుమ్ముడి కొడుకులూ ; నలబైల రథాలూ, రెండు లక్షల గుర్రాలూ, అయిదు లక్షల కాల్పనమూ, అరవైవేల ఎనుగులూ వెంట బెట్టుకుని చేకితానుడూ, ధృష్టికేతుడూ, సాత్యకి, కృష్ణుడూ అర్థనుడూ కదిలారు.

ఈ మహాసేన కురుక్షేత్రం చేరగానే శంఖాలు మోగాయి. సైనికులు పరమా సంద భరితులై, దిక్కులు పిక్కటిల్లేటట్టు సింహాదాలు చేశారు.

శవత్తలు

5

ద్విణాన పొత్తుపినాడు అనే ప్రాంతంలో అరబ్బం ఉండేది. అందులో శబరులు ఉంటూ ఉండేవారు. ఉడుమూరు అనేది వాళ్ళ ముఖ్యనగరం. ఆటవికులైన శబరులు వేటాడి, వ్యవసాయం చేసి జీవిస్తూ ఉండేవారు.

శబరులకు రాజు నాథనాథుడు. అతని భార్య పేరు తండె. వారికి తిన్నదు అనే కుమారుడు కలిగాడు. వాడు పెద్దవాడ పుతూ, విలువిద్య నేర్చుకున్నాడు. వాడికా విద్య పుట్టుకతోనే వచ్చినట్టు కనబడింది. ఎందుకంటే, విల్లు పట్టుకున్న నలభై రోజు లకే వాడు అరబ్బంలో పరిగెత్తే లెడిని, అకాశంలో ఎగిరే పక్షినీ కొట్టగలిగాడు.

శబరులు తమ రాజుతో తిన్నడికి వేట విద్యలు నేర్చాలన్నారు. ముందుగా శబరు లందరూ శివుడికి పూజలు చేసి, వేటలు

బలి పెట్టి, తాగి తందనాలాడి ఉత్సవం జరిపారు. మర్మాదు శబరరాజు తన కొడుకు వెంట వేటకు వెళ్ళపలినిన వారిని ఎన్నుకుని, వేటకు కావలినిన ఉచ్చులూ, వలలూ, కుక్కలు మొదలైన జంతువులూ సెద్దం చేచాడు. పెద్ద సన్నాహంతో తిన్నదు తన జాతి వాళ్ళను వెంట బెట్టుకుని తిరుపతి కొండల కేసే బయలుదేరాడు.

వేట చాలా విజయవంతంగా సాగింది. శబరులు రకరకాల అడవి జంతువులనూ, పక్కలనూ చంపారు; మాంసం ముక్కలు పుల్లలకు గుచ్ఛి కాల్చి, అడవి తెనెతో కలిపి తిన్నారు. ఈ ఏధంగా వన్యమృగాలను వేటాడుతూ వాళ్ళు చాలా రోజులు అడవిలోనే మకాం పెట్టారు.

ఒకనాడు తిన్నదు వేటాడి అలసి, ఒక పాగడచెట్టు నిడలో పడుకుని నిద్రపోయాడు.

ఆ నిదలో వాడికి ఒక కల వచ్చింది. కలలో ఒక మహాపురుషుడు కనిపించాడు. అమనిషి బంటి నిండా ఏభూతి పూనుకుని, పులితోలు కట్టుకుని. ఎప్రతి జెదలు వేళ్ళాడుతూ, భుజాన పురైలమాల ధరించి, మెదలో లింగాన్ని ధరించి ఉన్నాడు. అయిన తిన్న దితో ప్రేమగా, "అబ్బాయి, ఇక్కడ కొండ పక్కన, సువర్ణముథినది తీరాన, ముర్రి చెట్టు కింద ఇప్పడున్నాడు. అక్కడికి వెళ్ళి పూజించు, నాయనా!" అని చెప్పి, అంత ర్మాసమయాడు.

తిన్నదు అదిరిపడి నిదలెచి, ఆశ్చర్యంతో నాలుగు దిక్కులా చూశాడు. తన తోటి వాళ్ళు వెటలో నిమగ్నులై ఉన్నారు. వాళ్ళు

ఉలులూ, కేకలూ పెనిపిస్తున్నాయి. అంతలో ఒక అదవిపంది వెటగాళ్ళను తప్పించు కుని, గుర్రుగుర్రు మని అరుస్తూ, పరిగెత్తు కుంటూ రావటం తిన్నది కంట పడింది. వాడు దాన్ని కొట్టటూనికి వెంట తరిమాడు. ఆ అషవి పంది వాడికి అందకుండా పరిగెత్తుతూ, చాలాదూరం తిప్పి, అకస్మాత్తుగా అధృక్ష్యమయింది.

ఆది మాయమైన చోటనే శివాలయం ఉన్నది. కలలో తిన్నదికి కనిపించిన మహాపురుషుడు చెప్పినది ఈ శిఖట్టి గురించే, అందుచేత జరిగినదంతా శివమాయ ఆని గ్రహించి తిన్నదు ఆ నంద బా ప్పా లు రాల్చుతూ ఆ లింగానికి సాష్టాంగ నమస్కారం చేసి, "స్వామీ, ఈ కొండ ప్రదేశంలో పులులూ, సింహాలూ సంచరించే చోట, ఏటి ఒడ్డున ఎందుకు కూర్చున్నావు? నీకు ఆకలి అయితే తింది, నీరూ ఎవరు తెచ్చిపెడతారు? మా ఈ దు మూరికి రావయ్య! చిన్నక్కలూ, పెద్దక్కలూ నీకు పంది మాంసమూ, దుమ్మి మాంసమూ, పిట్టలమాంసమూ కమ్మగా వండి పెడతారు; రకరకాల బియ్యాలతో పాయసం వండి పెడతారు; రకరకాల తేనెలూ, పట్లూ నీకు లభిస్తాయి. మా పూరికి వచ్చేయ్య. నా వెంట వచ్చావా నరేసరి, లేకపోతే నేను ఇక్కడి నుంచి కదలను," అన్నాడు.

ఇంతలో మిగిలిన శబరులు తిన్నట్టి వెతుక్కుంటూ వచ్చి, "తిన్నా, నువు తరి మిన అడవిషంది ఏమయింది?" అని అడిగారు. శివ ధ్యానంలో పున్న తిన్నదు మాట్లాడలేదు. వాళ్ళు అతన్న ఇంటికి ముఖిలో సీరు తెచ్చి, అంతా శివుడి ముందు పెట్టి, "ఆరగించు!" అన్నాడు.

"ఈ శివుడు నా వెంట వస్తేగాని నేను ఇక్కడి నుంచి కడలను. మీరు వెళ్ళండి," అన్నాడు తిన్నదు. అతను తిరిగి శివధ్యా నంలో పడిపోవటం చూసి శబరులు వెళ్ళి పోయారు.

"పొవం, శివుడు ఎంతకాలంగా వస్తు లుంటున్నాడో!" అనుకుని తిన్నదు విల్లు ఘుజాన పెట్టుకుని వెళ్లి, అడవి పందిని చంపి, మాంసం ముక్కలు కాల్పి. సువర్ణ

ముఖిలో సీరు తెచ్చి, అంతా శివుడి ముందు పెట్టి, "ఆరగించు!" అన్నాడు.

దానికి శివుడు జవాబియ్య లేదు. "నువు తినకపాతే నీ పాదాల దగ్గరే ప్రాణాలు విడుస్తాను," అంటూ తిన్నదు ఏడవటం మొదలు పెట్టాడు.

శివుడు అతని భక్తికి మెచ్చి, "లే, బాసూ! అలాగే తింటాను," అని, తిన్నదు పెట్టిన దంతా తినేశాడు.

ఇలా కొంతకాలం గదిచింది. ఒకనాడు శైవుడైన బ్రాహ్మణుడు డెకడు శివగోచరు ఉనే వాడు ఆ గుడికి వచ్చి, "ఈ ఎంగిలి పుల్ల లేమిటి? స్వామీ, నీ ఆలయాన్ని ఇలా ఎవరు మైల పరిచారు? చెప్పకపోయావే, తిందిమాని ప్రాణాలు విడుస్తాను," అన్నాడు.

"కంగారుపడకు. ఒక అటవికుడు తన భేరణలో నన్న మహాభక్తితో కొలుస్తున్నాడు. వాడిహూఱను నేను స్వీకరిస్తున్నాను. వాడి భక్తి చూడ గేరినట్టయితే నా వెనక పక్క కనపడకుండా దాక్కో !" అనె శిఖుడు పలికాడు.

ఆంతలోనే తిన్నదు గుడికి వచ్చి, లింగం ముందున్న ఎంగిలి కాలతో ఒక పక్కకు తేసి, నీళ్ళు పుక్కలించి లింగం మీద అభిషేకించి, ప్రతి పెట్టి, తినమని మాంసం ముక్కలు శిఖుడి ముందు పెట్టాడు.

శిఖుడు తిన్నది భక్తిని పరీక్షించాలని. వాడు పెట్టిన అహరం తినక, మూసిన కంటి నుంచి నీరు కార్పు నారంథించాడు. అది చూసి తిన్నదు ఆందోళనపడి కంటికి చికిత్సలు చెయ్యసాగాడు. వాడు తనకు తెలిసిన చికిత్సలూ, విన్నపీ ఎన్నో చేశాడు. అవేపీ పని చెయ్యకపోగా శిఖుడి కంటి నుంచి నెత్తురు కారసాగింది.

ఏం చెయ్యటానికి పాలుబోక తిన్నదు. "కంటికి కన్నో మందు !" అనుకుని, తన

కన్ను ఒకటి తీసి, శిఖుడికి కన్నుగా అమర్చాడు.

పెంటనే శిఖుడి రెండో కంటి నుంచి రక్తం కారసాగింది.

"భయం లేదు. దానికి కూడా చికిత్స నా దగ్గిర ఉన్నది," అంటూ తిన్నదు తన రెండో కన్ను పెకలించబోతూండగా శిఖుడు, "అగు! అగు!" అంటూ తిన్నది చెయ్యి పట్టుకుని, వాడి ఎదట ప్రత్యక్ష మయాడు.

ఆయన బ్రాహ్మణుడితో. "శివగోచరా! చూశావు గదా ఈ పామరుడి భక్తి! నీకు నచ్చింది కద!" అని. ఆ బ్రాహ్మణుణ్ణి. తిన్నదిని ఎదురుగా పెట్టుకుని, "మీకేం వరం కావాలి?" అని ఆదిగాడు.

"మీకు తోచిన వరం ఇవ్వండి. మేమా అదిగేవాళ్ళం?" అంటూ ఇద్దరూ శిఖుడి ముందు సాష్టాంగ పడ్డారు.

శిఖుడు వారిభక్తికమెచ్చి. వారిని తిరిగి ప్రాపంచిక విషయాలలో పడనివ్యక. ఇద్దరినీ తనలో చేర్చుకున్నాడు.

137. రాక్క సి బోమ్మె లు

ఉత్తర అమెరికాలోని కాలిఫోర్నియా రాష్ట్రంలో త్వీక అనే చేట ఈ బోమ్మెలు ఉన్నాయి. నేల మిది నుంచి ఏట హూర్రియాపం కనిపించదు. అందుచేత ఈ బోమ్మెలు వేసినవారు తాము ఏమీ వెస్తున్నది సరిగాచూసి ఉండే అవకాశం లేదు. ఇలాటి బోమ్మెలు అనేకం ఈ ప్రాంతంలో గులక రాళ్ళతో అమర్చి ఉన్నాయి. ఏటని ఎమూనంలో నుంచి మాత్రమే చూడటం సాధ్యం. ఏటని 1943 లో మొదట పోలోగ్రాఫ్ చేశారు.

దినువ బోమ్మెలో రెండు చిత్తరువులు మాత్రమే కనిపిస్తున్నాయి. కాని ఈ ప్రాంతంలో ఇంకా మరికొన్ని రాక్సని చిత్రాలున్నాయి. ఇవి ఏమంత లోతైనవి కాపు, కాని చాలా నిరివిగలవి. మనిషి బోమ్మె నిదిని తలనుంచి కాలి పాదానికి 170 అడుగులు. చాచిన చేతుల మధ్య వీరం 158 అడుగులు. రెండవది పాదుగుతోక గల గుర్రం. క్రి. ఖ. 1540 లో హూర్ర్యం ఇక్కడ గుర్రాలే లేవు గనక ఈ రాక్సని బోమ్మెలు అ తరవాతనే అమెరికన్ ఇండియనులు నృష్టించినట్టు ఉపస్తున్నారు.

టపులయతి
ప్రాందిన వ్యాఖ్య

కడవలో నీళ్ళు లెవు

పంపినవారు :
సి. గోపాలరావు

ముద్దనగేరి.
(కర్నాతకజిల్లా)

కడుపులో ఏమీ లేదు

ఖపుషుత్తి
హందిన వ్యాఖ్య

పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 20 లు

* వ్యాఖ్యలు మే నెల 20 చ తెదీలోగా చెరాలి.

* వ్యాఖ్యలు ఒక్కమాటలోగాని, చిన్న వాక్యంలోగాని పుండాలి. రెండు వ్యాఖ్యలకూ నంబంధం పుండాలి. గలుషాందిన వ్యాఖ్యలు జూలై నెల నంచికలో ప్రకటించబడును.

చందులు

ఈ నంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

కుసుమాయిధుడి వెళ్లి	....	3	చందులానుడు	....	37
విరగడులున దీప	....	5	తానుతవ్వినగోతిలో....	....	42
యుక్కపర్యతం - 12	....	9	కవిసన్మాసం	....	45
విద్రషాయనరాక్షసుడు	....	17	దబ్బులచెట్టు	....	47
కలిపైనేస్తేచూం	....	23	మహబారతం	....	49
కిలు/మృర్తం - 5	....	27	ఇవలిలలు	....	57

రంగవ అట్ట:

ధిల్లీమసీదు

మూడవ అట్ట:

ఆగ్రామసీదు

యల్.వి.షణుగరౌత్తు నమశ్రమ. ఆర్.యిస్.మాన్స్

హల్లుమ్మకథ

అంబి.పెంచురామయ్య కవిత్వః నంజీవి

ప్రాణిమానం ద్రోణాద్రి
ప్రా. విశ్వాస్. బాబు

వీరిలో ఎవరికి ఆమె తల్లి ఇన్కిమెన్ ఇస్ట్రుంది?

ఎబ్బె, కొరు కనుగొన్నారి!

ద్రావ్ణి:

2 నెలల నుండి
2 ఏళ్ళ పనిచౌపలకు

సిరఫ్:

14 ఏళ్ళ లోపు పిల్లలకు

అంగుళికు వుండుతున్న
ఇదుతూ పాదుతూ
వెరగాల

ఇన్కిమెన్ ట్రానిక్

అధిక ఉహోరాన్ని అధిక
పెరుగుదలగా మారుపుంది

ధ్వని విశ్వసించే చేరు *Lederle*

ఆమెరికన్ సయానమిల్ వారి విభాగము

* అమెరికన్ విషయాలలో కొండా జారి రిస్క్స్ ప్రేక్ష చూర్చు

చుండమా

సాహిత్య పత్రికల లోపిక
సమాచారములు

ఎడులు:
సుర్వాదంతురావు, గిలిజులు

ఎడుకతు:
కెయిష్, ప్రకాశరావు

సంఖ్యల ప్రమాణములు

అక్టుబర్ 1973 రిలీజ్

తప్పక చూడండి!

సురేణ్ణ మూలిక

జీవనశురంగాలు

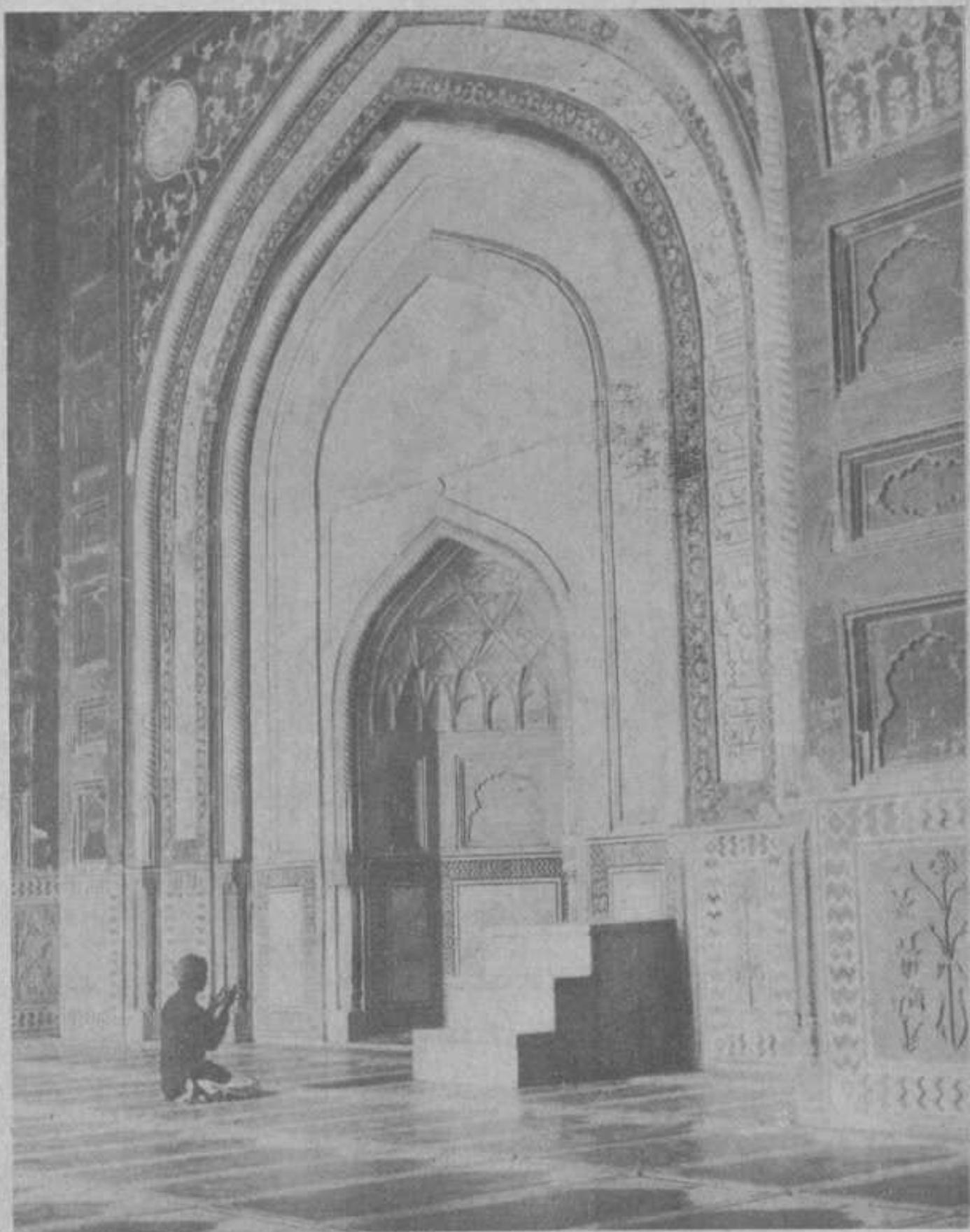
సమయాలు

అధికారి రామూన్మాయదు
వర్ణశతంత్రాతిథేని రామూర్వ

NVKR

E

Photo by: A. L. SYED

Vapa